عەفرین و تێڕوانینێکی مارکسستی! … سامان کەریم

عەفرین داگیر کرا. عەفرین لەلایەن سوپایەکی گەورەو بە جبەخانەی تەکنەلۆژی جەنگیەوە، دواجار داگیرکرا لەلایەن ڕژێمی بورژوای ئەردوگانەوە. ئەمە لەسەرەتاوە ڕۆشن بوو، سەرەرای بەرگری جەسورانەی هیزەکانی پەیەدە ”یەپەگە” و”یەپەژە”، سەرەڕای خۆپیشاندانی چەندین ڕۆژەوە بەردەوامی کوردەکانی هەموو کوردوستانەکان و حزبە کۆمۆنیستیەکان و ئازادیخوازان و هەم لە دەرەوەو هەم لەشارەکانی کوردستانی عیراق و سوریا و ئیران…. سەرەڕای هەموو ئەوانە عەفرین داگیر کراو هێزەکانی پەیەدە پاشەکشەیان کرد. ئێستا عەفرین سوپای داگیرکاری تورکیای تیایە لەگەڵ تیرۆریستە ئیسلامیە بەکرێگیراوەکانی.

گومان لەوەنەبوو، وەنیە کە بە کۆمۆنیزم بەرگریکردن لە عەفرین سیاسەتیکی دروستی کۆمۆنیستی بوو، وە لەمبارەوە کۆمۆنیستەکان لە ڕیزی پێشەوەی ئەو هێزو کەسانە بوون، کە دژی شەر بوون وە دژی هێرشەکانی سوپای فاشستی تورکیا بون بۆ سەر عەفرینو پیشتوانی خۆیان بۆ هیزەکانی پەیەدەو خەلکی چاونەترسی عەفرین ڕاگەیاند و بە پراتیکیش ئەوەیان نیشان دا، چ لە دەرەوە وە چ لە شارەکانی کوردستان. وە لەڕۆژەکانی سەرەتای هێرشی سەربازی تورکیادا بوو کە حزبی کۆمۆنیستی کریکاری عێراق ناڕەزایەتی خۆی نیشان دا، لە شاری بەغدا. بەڵام باس و ڕوداوەکە بۆ مە نەک تەواو نابێت بەڵکو، ئەم پراتیکە دروستە لە چوارچیوەی هەلومەرجی دژوارو ئاڵوزی ناوچەکە ونەبوونی درکەکی ڕۆشنی مارکسستی بە کەی هەلومەرجی ناوچەکە، ون دەبێت، بە قازانجی ناسیونالیزم. لەمبارەوە ئەمە یان نەمانوسیوە، یان زۆر کەممان نوسیوە. بەش بە حالی خۆم پۆستەکی کورتم لە فەیس داگرتوە ، کە زیاتر باسی شیوەی کاری کۆمۆنیستیم کردوە، نەک سیاسەتیکی هەمەلایەنەی کۆمۆنیستی.

ئەم باسە بۆچی پیویستە وەلام وەربگرێتەوە، بۆچی مەسەلەیەکی گەورەیە؟! بۆچی دەبێت مارکسستەکان هەڵوەستی ڕۆشنیان هەبێت و ڕیزی سیاسی و سەربەخۆی چینی کرێکار لەم قۆناغە هێجگار ئاڵۆزو پڕ گرێوگۆڵە، جیابکەنەوە ، هەم لەناسیونالیزمی کورد وهێزەسیاسیەکانی لە هەموو کوردستانەکان، وە هەم لە ئیسلامی سیاسی وە لەڕوانگەی ” ئینسانیەتی” ی ڕۆژئاواو ئەمریکاو و هەم ووڵاتان و زلهێزەکانی نیو

سوریا … ئەمریکاو هاوپەیمانانی و روسیاو هاوپەیمانانی… ئالۆزی مەسەلەی عەفرین یان کەرکوک بۆ نمونە … لە هەلومەرجی مێژوی ڕاگوزەری " ئینتقالی" ئەستا سەرچاوە دەگریت. باسی عەفرین لە ئەستادا باسی بەرانبەرکێ و ململانێی " کورد" و "تورک" نیە بەتەنها بەلکو هەلومەرجەکە فراوانتر وە ئالۆزترە. بە پێچەوانەوە عەفرین وکەرکوک و ئەم ڕوداوە مەرگبارانە لە چوارچیوەی ئەم هەلومەرجە تازەیەدا ڕودەدەن و دەبنە ڕوداوو مەسەلەیەکی نیو دەوڵەتی، نەک بە پێچەوانەوە. واتە ئەگەر مەسەلەی دوبارە دابەشکردنەوەی ناوچەکە و دوبارە ڕیخستنەوەی هێزهاوسەنگی نەبوایە لە نێوان زلهێزەکانی دونیاو ناوچەکە، ئەم ڕوداوانە بەم شێوانەی کە ڕویان دا، هەرگیز نەدەبوون.

لە ڕوانگەی کوردایەتیەوە " پەیەدە" لە هەموو کارێکی دا جیگای پشتوانی و کۆمەکە وەکو چۆن یەکەتی نیشتمانی پراتیکی دەکات. بەلام لە ڕوانگەی کۆمەنیستی یەوە وانیە، لە سیاسەت و پراتیکی دیاریکراودا لە جەرگەی ئەم هەلومەرجە دژوارەدا، جێگای لێکدانەوەی جیاوازە. بۆ نمونەو زیاتر ڕۆشنکردنەوەی باسەکە. "پەیەدە" لە عەفرین جێگای پشتیوانی بوو وە هەیە، لە کۆبانی بەهەمان شیوە، لە هەردوو بارەکەیدا مقاوەمەتی کردوە دژ بە داگیرکەرو تیرۆرستان و هەروەها خەڵکەکەی پاراستوەو لە فەزایەکی ئارام و ئەمندا ڕایگرتوون… لەم ڕوانگەیەوە دروستە وە پیویستە هاوپشتی بکرێت. بەلام " پەیەدە"و هێزەکانی بۆ نمونە لە ڕەقەو دەیر ئەلزور کە پێش لەشکری بۆ ئەمریکا دەکەن پێویستە ڕەخنەیان لێبگیرێت وەک بەرەیەکی شەڕو پیش لەشکری کردن بۆ هیزێکی وەک ئەمریکا. ئەم سیاسەتەی " پەیەدە" بوو وای کرد کە هاوپشتی جیهانی دژ بە هێرشی تورکیا بۆ سەر عەفرین هەجگار دابەزیبوو بە بەراورد لەگەڵ هاوپشتی جیهانی بۆ کۆبانی. لەگەڵ ئەمریکا بوون، باجی هەیە.

مەسەلەی " کورد" ئەمرۆ لە چوارچیوەی سیاسەتی ئەمریکاو ڕۆژئاوادا کایەی پیدەکرێت، ئەمریکا بەری دەدا، فەرەنسا یان بەرتیانیا دەیگرێتەوە، وە پێچەوانەوە هەر ڕاستە. کایەی پیدەکرێت نەک لەڕوانگەی بزوتنەوەی کوردایەتیەوە کەهەمیشە باسی ئەوەدەکەن ئەمریکا" خیانەتی" لیکردون، بەڵکو کایەیەک کە لەچوارچیوەی ئیستراتیژیەکی عەمەلی نادیاری ئەمریکاو ڕۆژئاوادا بەپێی بەرژوەندی خۆیان لەم هەلومەرجەدا دێت و دەچیت. سیاسەتی کردنەوەی قەیرانەکان و بەجیهانیشتنی لە لایەن ئەمریکاوە بۆتە تەوەرەیەکی سەرەکی لە سیاسەتی ئەم قۆناغەیدا. " هێزە ناسیونالیستەکانی کورد"

لە چوارچێوەی ئەم سیاسەتی ئەمریکادا ڕۆڵی سەرەکی دەگێڕن. بەلام تەنها لە چوارچێوەی ئەم تەوەرە سیاسیەیدا، نەک لە کۆی ئیستراتیژی سیاسی و ئامانجی سیاسی ئەمریکا لە ناوچەکەدا. هەر بۆیە بونەتە داردەستی هێزە گەورە جیهانی و ناوچەییەکان.

تیگەیشتن لەم ڕاستی یە ئاسانە. ئەمریکا لەکاتی ڕیفراندۆمی کوردستانی عیراقدا، بەقەولی سەرانی بزوتنەوەی کوردایەتی " پشتی لەکورد کرد" و لە هێرشی سوپای عیراقو حەشدی ئیسلامی دا بۆسەر کەرکوک، نەک فزەی لێوە نەهات، بەڵکو بیانوی بۆ هێرشەکە دەهێنایەوە. بەلام ئێستا دیسان دەیەوێت هێزەکانی " پێشمەرگە" بچنەوە ناوچە جێناکۆکان کە لە ١٦ی ئۆکتۆبەری ساڵی ڕابوردوەوە بەپشتیوانی ئەمریکا دەرکراوون لێی. ئەوە ڕاستیەکی حاشاهەڵنەگرو مێژووی هەجگار تازەیە. وە سیاسەتی ئەمریکا لە هەردوو بارەکەیدا ڕۆشنە. بەلام پێدەچیت بورژوای کورد و بەتایبەت بزوتنەوەی کوردایەتی و هێزەکانی تەنها لە جێگەی ئەمریکا ئاو بخۆنەوەو بەیان تەرک ناکرێت سەرەڕای " ئاش بەتاڵ" و " ٣١ ی ئاب" و " ١٦ی ئۆکتۆبەر" و " عەفرین" و دواجار ئەوە ئەمریکا دەڵێت " سوریا چۆل دەکەم" ، ئەو ٢٢٥ ملیۆن دۆلارەشی لە " هەسەدە" بۆی بە پێی بڕیاری ترامب، مەگەر سعودیە تەواوی بکات. ئەم جێگەلێیە ئاوەکەی سازگار دیارە بۆ سەرانی بزوتنەوەی کوردایەتی. سەیرو سەمەرە ئەوەیە دە خەشکەی بەوەی ماکرۆنی فەرەنسا رزگارت بکات و هێزت بە بنەرەت!! وە ئەگەر ناردیشی هیچ نیەو زیاتر بۆ بە شایی پێکردنەوەیە. بەلام ئەوە ئیتر تێنەگەیشتنە لە دونیای سیاسەت لەمرۆدا.

ماکرون و هۆلاندو بلێر و تەرزامای وهەموو ئەو نۆکەرانەی سەرمایەو ئەمریکاو لیبرالیزمە نوێیەکەیان زۆر لەوە جەبونترو بێ دەسەڵاتترن کە بتوانن بەبێ ئەمریکا یەک هەنگاو بنێن. مەسەلەی سەرەکی ئەوەیە ئستراتیژی ئەمریکا لە ناوچەکە شکستی خواردەوە، سەرانی بزوتنەوەی کوردایەتی بە " پێیەدە" شەوە نایانەوێت دان بەم راستیەدا بنێن، بە قەول و پەیمانە لەفزیەکانی تەدەکەون.

باسی عەفرین گرینگە و پەیوستە سیاسەتێکی رۆشنی مارکسستی لەبارەیەوە پیادەبکەین ، بەدیاریکراوی لە هەلومەرجی کۆمەلایەتی و مێژوویی ئەم ساتە وەختەو و هەروەها سیماکانی یاسای بزوتنەوەی مێژوو لەم قۆناغە ناسک و خەتەرناک و ڕاگوزەری خەباتی چینایەتی دا، جێگاو ڕیگای ئەم ڕوداوە و ئەم باسە زیاتر گرینگتر دەکات. لەکاتێکدا کە تەواوی ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەراست لەسەر ئاگرەو لەم نێوەدا مەسەلەی "کورد" لەم چوارچێوەیەدا پانتاییەکی گەورە پێیدا

دکات. بکنکرتی ئگر سرنج بدین ناسیونالیزمی کورد ل ئران و ئپزسینی بورژوای ئیرانی خی ئاماد دکات ب لدانی ئیران یان تکچونی هلومرجکی … هلومرجی سوریا ئالزتر بو، ل عیراق دیسان هز هاوسنگیکان چاور ئالگری گور ترن، بتایبت ل دوای هبژاردنو، هزکان هموو چاویی ئنجامی هبژاردنن و یزی بزوتنوی کوردایتی هرگیز هند شقوش نبو. نو خی تورکیا بهمان شیو زیاتر ووی ل لکترازان وک ل ئمن و ئارامی.

ل هلومرجو چوارچیویکی ئاوادا ناسیونالیزم دتوانیت خی دمزرد کاتو. ناسیونالیزمی کورد، لعیراق بهی شکستی ” یفراندم “و چارک موچو بلاوبونوی برستی و گندییکی هوسارپساوو، دواتر خپیشاندانکانی دژ ب چارک موچو، زرب دخوات ” بروخی دزو….” و” تابانی و بارزانی ئندازیاری تانی…” بام بهی ناسیونالیزمی پکو پیدو دمزرد دبتو، ناسیونالیزمی کورد وک ناسیونالیزمی عرب لکی نی ل پانتاییکی فراواندا دتوانت بشوی جیاواز خی دمزردو زیندو کاتو. ب نمون مانوی سوریا ئومیدو هیواییکی گوری دای دست ناسیونالیزمی عرب ل ئاست ناوچییکیدا، ئستا ل میسرو ل لیبیاو تونس و تانت عیراق و هروها جزائیر گوو تینکی دیکی بخیو گرتو. ب کوردستانیش ئم دیاردی دروست، جا لوانی حزبک ل حزبکان لاواز بت، ب نمون یکتی و پارتی بلام ب ئوی ناسیونالیزم وک بزوتنویکی کملایتی زربیکی گوری لکوتبت. کمنیزم دبت لمبارو هنگاو بهنگاو ل هوی جیاکردنوی یزی سربخی چینایتی کرکاردا تیبکشت و هول بدات ئم یز ئامادو خراوبکات.

وانگی ناسیونالیزم ب شی عفرین

ناسیونالیزمی کورد، بگشتی و لئاستی ناوچی و هروها ناسیونالیزمی پکو پیدو وک بشیک لم بزوتنوی، تروانین و وانگی تایبت بخیان هی سرای چند جیاوازیک ل نوانیاندا لباری فرمو بلام ل ناورکدا ناسیونالیزم ” کورد” و” کورد بوون” و” نتوی کورد” یان ” پکهاتکان” و ” جوگرافیاو سنوری کوردستان” دیار جوگرافیای جیگا باوی خیان، ل هموو شتکی دیک زیاتر لا پیرز و لپش هموو ژیانی ماددی و واقعی ئینسانو ئژمارکرن ودبن بناغی هر تروانین و هلویستکی سیاسی و پراتیکی و برنامیش.

باسی ” موچە ” و برسیکردنی خەلکی کوردوستانی عیراق بە ماوەی دووسالە زیاتر بە کرێکارو فەرمانبەرو ماموستاوە، بە ئەم بزوتنەوەیە هەر باس نیە. هیچ هێزیک لەو هێزانەی بزوتنەوەی کوردایەتی لە هەموو کوردستانەکان لەسەر برسێتی دووساڵەی خەڵکی کوردستانی عیراق نەهاتەدەنگ وهاوپشتی دەرنەبڕی بە خەلکەکەی…دەسەڵاتی ئەم بزوتنەوەیە وەک نوێنەری بورژوای کورد بە ئاستێک بێ باکە لە ئاست ژیان و گوزەرانی خەڵکدا کە لە مێژودا بێ وێنەیە… بەلام کوێخا بون و ڕابەری خۆی بە هەموو ” کورد زمانەکان” لە ژیر ناوی ” نەتەوەی کوردا” وەک ئایدۆلۆژیایەک بە پیرۆزە، نەک لە بەر خەلکەکەی بەڵکو لەو ڕێگایەوە دەتوانیت خەلک بەلاریدا بەریت ، ڕیزی چینایەتی کرێکار لەسەر پایەی ” نەتەوە” لەت بکات و دەسەڵاتی سیاسی خۆی یان هێزی خۆی گەشە پێبدات.

خەلکی کوردستانی عیراق سەرەڕای بێ موچەیی و برسێتی دژ بە پەلاماری تورکیا بۆ سەر عەفرین هاتنە دەنگ و خۆپیشاندانی گەورەیان سازدا لە زۆربەی زۆری شارەکانی کوردستانی عیراق، بەلام ” یەدەپە” و ” یەپەگە”و ” یەپەژە” و ” هەسەدە”و ” پەکەکە” هیچ کامیان یان بەناوەکیانەوە، نەهاتنە دەنگ و بەیانەکی هاوپشتی خۆیان نەنوسی بە ئەو سەدان هەزار کریکارو ماموستاو فەرمانبەرانەی کە هاتونەتە سەرشەقام بۆ هاوپشتی ئەوان. ئەم ڕوانگە باوەی بزوتنەوەی کوردایەتی، لە ڕوداو هێرش و داگیرکاری عەفریندا بە شیوەیەکی سەرنجراکێش نەک تەنها لە نێو بزوتنەوەی کوردایەتی دا کە ” بزوتنەوەی خۆیانە” بەلکو لەناو بزوتنەوەی کۆمۆنیستی دا بەهەمان شیوە خۆی نیشاندا، وەک ئەوەی ئەم بزوتنەوەیە هیچ وانەو تەجروبەیەکی لە ڕوداوەکانی جەنگی خەلیج وەرنەگرتبەت کە مەنسوری حیکمەت بەشیوەیەکی ڕۆشن پێش ٢٧ ساڵ لەمەو بەر ئاماژەی پێدەکات. ڕوداوەکانی عەفرین جارێکی دیکە نیشانی دایەوە کە بزوتنەوەی ئەمە، باش نەکوتراوە دژ بە قایرەسی ” کوردایەتی” و لیکدانەوە بەپێی بەرژەوەندی نەتەوە. ئەم ڕوانگەو بوچونەی ناسیونالیزم لە پەیوەند بە عەفرینەوە دەکرێت لەم خالانەدا، کورتی بکەینەوە:

یەکەم: جیاکردنەوەی عەفرین لە جیهانی دەوروبەرو ڕوداوەکان: لە ڕوانگەی ناسیونالیزمی کوردەوە، شەڕی عەفرین ، ئەو ڕۆژە دەست پێدەکات کە تورکیا هێرشەکەی دەست پێدەکات. بەلام عەفرین چۆن و لەسایەی کام هەلومەرجەدا “پەیەدە” دەبیتە خاوەنی، لەم ڕوانگەیەوە جێگای پرسیار نیە. چۆن “پەیەدە” دەبێتە خاوەنی قامیشلو؟! هەر مەسەلە نیە، ئەم تیەوانین و بیرکردنەوەیە، پرسیاری وا نایەهێنێتە

بەردەم خۆی. " پەیەدە" چۆن دەبێتە خاوەنی چارەکێک لە زەوی سوریا یان چۆن دەبێتە خاوەنی کوردستانی سوریا، جێگای پرسیار نیە!!. " پەیەدە"و "یەپەگە" و" تەیەژە"و " هەسەدە" چۆن دەبنە پێش لە شکری ئەمریکا لە دیرئەلزۆرو رەقە کە هیچیان کوردستان نین و سەر بەکوردستان نین، نابێتە جێگای پرسیار؟!! ئەم هێزە چۆن دەبێتە پیش لەشکری ئەمریکاو سوکانەکەی بادەداتەوەو لەحکومەتی سوریا و ڕوسیا چەند هەنگاو دەکشێتەوە ئەسڵەن جێگای پرسیار نیە بۆ ئەم تێروانین و فەرهەنگە. عەفرین کوردیەو کوردی لێی یە و پەیەدەی لێی یە… مادام مەسەلە " کوردە" تەواو، لەوەدا ئیتر هەمووشتێک دەوەستێت. لەم روانگەیەوە تەنانەت خەباتی چینایەتی دەوەستێت و لە عەفریندا دەچیت بە هەوادا. عەفرین کۆتایی خەباتی چینایەتیە!!.

لە ڕوانگەی کۆمۆنیستیەوە، مەسەلەی عەفرین زۆر پێش هێرشی تورکیا بەسەر عەفرین دەست پیدەکات. دەگەڕێتەوە بۆ سەرهەڵدانی بزوتنەوەی “بەهاری عەرەبی” لە ناوچەکەو بە تایبەت لە سوریا. هەلومەرجی سوریا، بە هیچ شیوەیەک لۆکەلی نیە و جیهانیەوە جەنگی جیهانی بە وەکالەت بەڕێوە دەچیت. ئەم باسە فراوانترەو لیرەوە راستەوخۆ دەچینە سەر ئەوەی کە تورکیا هێرشی دڕندانەو فاشیزمانەی خۆی دەکاتە سەر عەفرین. بەلام هەر کەس کەمێک ئاگاداری هەلومەرجی سوریا بێت دەزانێت، کە ڕێککەوتنێکی ئاشکرای نێوان ڕوسیاو تورکیا هەیە، لەگەڵ ڕێککەوتنێکی ناڕاستەوخۆی سوریاو تورکیا و بە ئاگاداری ئێران، وە خۆ لادانی ئەمریکا لە هێرشەکە و پشت گوێخستنی هاوپەیمانەکەی سەر زەوی" پەیەدە" دروست وەک ١٦ی ئۆکتۆبەری کەرکوک.. ئەمە ڕاستیەکەو شەڕی عەفرین ئینجا دەست پێدەکات. بەڵام ئەو راستیە لە چوارچیوەی هەلومەرجێکی جیهانی و ناوچەیی هەجگار دژواردا لە سوریادا چۆتە پێشەوەو دەچێتە پێشەوە.

بە ناسیونالیزم بەرانبەرکەی تورکی فاشست و کورد هەیە و لەدەرەوەی ئەوە هەموو شتێک بەتاڵە. تەراتێنی ئەمریکا لە ناوچەکەدا لە ساڵی ١٩٩١وە تائێستا کە بۆتە هۆی کاولکاری و مەینەت و نەهامەتی و شەر وکوشتاورو، هەلتۆقانی تیرۆریزم ، لە ڕوانگەی کوردایەتیەوە، نەک جیگای ڕەخنە نیە، بەڵکو جێگای پیرۆزبایی و گوڵبارانکردنە. ڕوانگەی مارکسستی دروست بە پێچەوانەوە کەی گشت ئاڵوگۆڕەکان لە نێو سوریادا بە شێوەیەکی ڕۆشن هەم پێکەوە گرێ دەداتەوە وەهەم بەپیی ساتە جیاوازەکانی ئەم قۆناغە ڕاگوزەرە، سیاسەتی دروست دیاری دەکات. کۆمۆنیزم لە هیچ کات و هەلومەرجێکدا بۆی نیە وە ناتوانێت بچێتە پال ئەمریکا و بەرەکەی یان ڕوسیاو بەرەکەیەوە،

کۆمۆنیزمی ڕیخراو هەمیشە لە هەولی ئەوەدایە کە بەر بەم جەنگە بگرێت و لەم ڕیگایەوە هەول بدات ڕیزی سەربەخۆی چینایەتی کرێکار بەهیزتر بکات و ئامادەی بکات بۆ شەڕی دەسەڵات.

دووەم: یاریکردن و گرەو دانان لەسەر وولاتانی زلهێزو جیاوازی نێوانیان: ناسیونالیزمی کورد بە هەموو هێزەکانیەوە مان و نەمانیان لەسەر جیاوازی و ناکۆکیەکانی نێوان ووڵاتانی ناوچەکە بوە. ئەمرۆ لەوە گەورەترو زیانبارتر مان ونەمانیان بەستۆتەوە بە زلهێزانی جیهانەوە. " پەیەدە" لەسەرەتاوە بە ئەمری واقع، بوە خاوەنی ناوچەیەکی گەورەو هێزێکی بەرچاو، پارەو پول و تەقەمەنی. بەئەمری واقع، واتە بەپیی هەلومەرجەکە لەسەرەتاوە حکومەتی سوری لاواز بوو، ئەو ناوچانەی بەپێی ڕێکەوتنێک خستە ژیر دەستی ئەوان. لەم نیوەدا پارەو پول وکۆمەکی دەکردن، تائیستاش کۆمەککردنی حکومەتی سوریا بەردەوامە ئەگەرچی بەشیوەیەکی کەمتر. " ئەمری واقع" واتە لە لایەن " پەیەدە" وە تنازلێکی سیاسی بەرچاو نەکراوەو هێز هاوسەنگیەکی دیاریکراو سەپاندویەتی. کە ئەمە نەک جێگای ڕەخنە نیە، بەلکو سیاسەتێکی دروست وە ژیرانە بوو. کەس هەیە ئەوە نەزانێت کە ئەمریکا هەمیشە حسابی قازانج و زەرەر دەکات و سیاسەت و بەرژەوەندی خۆی تەنها پێوەرە، نەک هیچ شتێکی دیکە.

بەلام دواتر " پەیەدە" بە بەرچاوی حکومەتی سوریاو ڕوسیاوە پیش لەشکری بۆ ئەمریکا دەکات لە ڕەقەو دیر ئەلزور!! لەشەری کۆبانیدا لەو تارێکدا ئاماژەم بەوەدا، وهیوام خواست کە ئەم هێزە بەتەواوی پێی نەخزێت، بەلام خزا. ئیستا چارێکی نیە، یان دەبێت بەلاوازی خۆی تەسلیمی سوریا بکاتەوە لەڕیگای ڕوسیاوە بێت یان راستەوخۆ، و بە تەسلیم کردنی هەموو چەکەکانی یان دەبێت چاوەروانی هێرشی یەک لەدوای یەکی تورکیا بێت و لەمبارەوە وەرەقەی سیاسی هێجگار کەمی لە بەردەستە. مەگەر شانسی ئەوە بهێنێت هەلومەرجی تورکیا تێک بچێت، کە ئەویش ئەگەر ماوەیەکی کورت لە بەرچاو نەگرین لە دوا ئەنجامدا بە زەرەر بۆ خەڵکی ناوچەکە دەشکێتەوە.

لێکترازانی هەلومەرجی تورکیاو بەبێ بوونی ئەلتەرناتیڤێکی باشتر، هەلومەرجی ناوچەکە بەرەو لێکترازانێکی خەتەرناکترو مەرگبارتری ئەمنی و سەربازی زیاتر دەبات. لەمبارەوە سیاسەتی پەکەکە جیگای سەرنجدانە. پەکەکە لە زمانی موراد قەرەیلانەوە بە ئاشکرا دەڵیت و بانگەوازی حزبەکانی کوردستانی ئێران دەکات کە لەم هەلومەرجەدا ڕووی چەکیان نەکەنە کۆماری ئیسلامی ئێران، چونکە بە قازانجی تورکیاو سعودیە تەواو دەبێت.

قسەکانی ئەم بەڕێزە هەم ڕاستی ئەم بوچونەی ئەمە دەسەڵمێنیت لە لایەک وەهەم سەرلەشوایی ئەم بزوتنەوەیەو ڕابەرانی. لە سوریا ” پەیەدە” لە گەڵ ئەمریکایە، لە قەندیل پەکەکەو پژاک لە گەڵ ئێران، لە کوردستانی عیراق هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی دابەشبون. یەکەک لە ئەنجامەکانی چونە پێشەوەی ئەم هەلومەرجە لە سوریا یان لەتبونی ” پەیەدە” یە بەسەر دووباڵدا و جیابونەوەی باڵەی سەربازیەتی، لە باڵی سیاسی بەهەی ئەوەی لە ژێر فشاری شەڕدایە…یان تەسلیمبونی باڵی سیاسیە بە باڵی عەسکەریەکەی، بە نیشاندان و پاراستنی یەکریزی. ئەم لینکەی خوارەوە قسەکانی بەریز موراد قەرەیلانە بە تەمارکراوی.
https://www.facebook.com/firooz.mamoei/videos/2099148903445170 / بە زیاتر تەگەیشتن لە ناوەڕەکی چینایەتی و بورژوایانەی ” پەکەکە” سەرنج بدە وتاری ” لە وەڵامی دووپرسیاردا، تایبەت بە پککا و یەدەپە- سامان کەریم” ٢٥ئۆکتۆبەری ٢٠١٤ . [مالپەری دەنگەکان].

سەهەم: وەرانکردن و کەمەلکوژی وتەرمی ” ئینسانیەت”: ئەگەر باس لە کوشتنی ئینسانە، وە باس لە ئینسانیەتی ” ئینسانە” ئەوە کاولکردنی موسڵ و دیر ئەلزەرو ڕەقە هەموویان جیگای ئیدانە و مەحکوم کردنن. هەموویان ئینسانی لە یەک. جا عەرەب یان کورد یان شیعە یان سوننە، درزی و سریانی و کلدانی و کاسۆلیک و ئەرسەدۆکس، یەزیدی و تورکمان…. هەمووی مەحکومە لە ڕوانگەی ئینسانیەتی کرێکارەوە، بەلام ئینسانیەتی بورژوایی، جیاوازی هەیە دەکەوێتە دوای بەرژەوەندی ئاراستەی سەرمایە بە پەی پەرالیزیەنی هێزەکان. مارکس لە کاتی خۆیدا وەلامی ڕوشنی بە تەرمی ” ئینسانیەت” دواتەوە وەک مەفهومیکی بورژوایی. چینی کرێکار ئینسانیەتی تەواو جیاوازە.

لە عەفریندا مەسەلەی “ئینسانیەت” دەکشەت و فراوان دەبێتەوە، لە ژێر ناوی ئەوەی کە مقاوەمەتی لەیە. ئەم ڕوانگەیە، وانیشان دەدات کە پاریزگاری لە عەفرین و پاریزگاری نەکردن لە شوینەکانی دیکە هەکەی ” مقاوەمەتە”. بەلام باسەکە باسی ئینسانیەتە یان مقاوەمەت؟! ئەم ڕوانگەیە بەرگریکردنەکەی لە ئینسانیەت مەرجدارە بە ” مقاوەتەوە”، کەواتە باسی ئینسانیەت لەوێدا دەچیتە بە هەوادا. پاشان ئەگەر مقاوەمەتە. وە لە شوەنی دیکەش ئاماژەم پێکردوە، تورکمانەکانی شارەکی بچووکی وەک ئامرلی (شارەکی تورکمان نشینی بە مەزهەب شیعە لە عیراق!!) دوو مانگی تەواو لەژێر گەمارەی داعشدا بوون مقاوەمەتەکی باشیان کردو داعش هەر بەی نەگیرا … بەلام کەسەک

نەیوت دەستان خۆش بێت؟! بە جیا لەوەی کە دەکرێت ئاماژە بە چەندین شارو چاروچکەی دیکە بدەین لەمبارەوە بە تایبەت لە سوریا. لە دوا ئەنجامدا دەگەینەوە سەر ئەوەی ئەم کەمەنیزمە هەم کاولکاریەکەی وەهەم بەرگریکردنی لە مقاوەمەت، مەرجدارە کە "کورد" یان "کورد" پێکهاتەی سەرەکی بێت تیایدا. ئەگەر نا چاوی نایبینێت. ئەمە نوسراو نیە تەجروبەیەکی زیندوی ئەم ٧-٦ ساڵەیە.

بەم پێیە سیاسەتی کەمەنیستی تەواوی هەلومەرجی لەبەرچاوە، وە لەسەر پایەی بەرژەوەندییەکانی بزوتنەوەی خۆی، بزوتنەوەی چینایەتی کرێکار هەنگاو بەهەنگاو دەچێتە پێشەوە. بەرگری لە عەفرین دەکات، بەلام ڕیزی سەربەخۆی چینایەتی نەک دەبێت ڕابگرێت، بەڵکو لەهەر ئالوگۆڕو ڕوداوێکدا، قەیران و تەنگژنەی بورژوایی بە قازانجی بزوتنەوەکەی بشکێنێتەوە. لەهەموو ئالوگۆڕەکاندا پیویستە لە ئاستی پراتیکدا سنورێکی ڕۆشنی چینایەتی هەبێت. کەمەنیزم دەتوانێت لەهەر مەیدانێکدا هێزی سەربەخۆی خۆی نیشانی کۆمەڵگا بدات، بە پراتیکی سەربەخۆی چینایەتی. لە عەفریندا دەکرا، دەیان شیوازی کاری جیاواز نیشان بدرێت، کە مەیدانی کاری ناسیونالیزم نین، یان لایەنی کەم لەباری مێژوویەوە نەبوون. سەرنج ڕاکێشانی یەکیتی و سەندیکا کرێکارییەکان و هاوپشتیان بە خەلکی عەفرین و دژی تورکیا، نمونەی کارێکی هەجگار جیاوازو ڕۆشنە، ئەمە تەنها نمونەیەکە، کە بەداخەوە کەم کاری لەسەر کراوە، پێویستە دەستی بە ببرێت وکاری لەسەربکرێت لەهەر ڕوداو شەڕێکی دیکەدا، لە ئەستاوە زەمینە سازی بۆ بکرێت.

سیاسەتی مارکسستی لە سوریاو ناوچەکەدا، ڕوبەڕوبونەوەیەکی هەمەلایەنەیە لە بەرانبەر هەردوو بەرەکانی جەنگدا، هەم بەرەی ئەمریکاو هاوپەیمانانی و هەم بەرەی ڕوسیاو هاوپەیمانانی. وەستانی جەنگ بەشیوەیەکی فەوری، لە ئەستادا سیاسەتێکی دروستی مارکسستیە لە هەموو بەرەکانی جەنگدا، نەک تەنها لە عەفرین و مەنبەج و کۆبانی، بەڵکو لە هەموو جێگایەک کە شەڕی لێ یە لە ناوچەکەدا. وەستانی جەنگێک کە ئامرازی دەستی ووڵاتانی زلهێزە بۆ دابەشکردنەوەو ڕەخستنەوەی جیهان و ناوچەکە، سەدان هەزار ئینسانی تێدا کوژراوەو ملیونەهاشی ئاوارەو بێ خانەو لانەکردوە، کارێکی فەوری کەمەنیزم بزوتنەوەی چینی کریکارە. کاری کەمەنیستی و هەر هێزیکی کەمەنیستی لە هەر ووڵات و ناوچەیەکدا کە هەیە، پیویستە مەسەلەی سەرەکی خۆی کە دەسەڵاتە لە گەڵ بورژوازی خۆیدا ببەڕنێتەوە. ئەمە مەسەلە و سیاسەتی سەرەکی ئەستایە وە کلاسیکی یە

لە هەمانکاتدا. لە دڵی هەلومەرجێکی ئاوهادا کۆمۆنیزمێکی پشت بەستو بە هێزی چینایەتی خۆی دەتوانی هەنگاوی بەرچاو بنێت.

٤.٤.٢٠١٨

[مالپەری دەنگەکان]

وەفیق سامەڕائی تۆمەتباری ژمارە یەکی ئەنفال … عەلی مەحمووود محەمەد

وەفیق سامەڕائی لە یەکەم ڕۆژەکانی هاتنی بۆ کوردستان لە ناوەڕاستی نەوەدەکانی سەدەی رابردوو, پاش ئەوەی پاڵەپەستۆکان لەسەر ڕژێم توند دەکرانەوە, ئومێدێك بە مانی ئەو ڕژێمە ڕۆژ لە دوای ڕۆژ تەنگتر دەبووەوە, ئەو ڕۆژانەی کە وەفیق سامەڕائی وەك فریاد ڕەسێك بۆ سەرتاسەری عێراق سەیر دەکرا, هێزە سەربازیەکان لە کوردستان دەخرانە بەردەستی گوایە سەدام دەڕوخێنێت, بەتالیۆن و تیپ و هێزەکانی پێشمەرگە لە خزمەتیدا بوون, بۆ ئەوەی کودەتای سەربازی لە بەغداد ئەنجام بدات, لایەنە سیاسیەکان دواڕۆژی سیاسی خۆیان لەسەر نەخشەکانی ئەو بنیات دەنا, ئێمە لە" ڕێکخراوی ئاوارەو ئەنفالەکانی کوردستان"کەمپینمان لە دژی رێکخست بۆ ئەوەی چارەنووسی ئەنفالکراوەکانمان بۆ ئاشکرا بکات, تا ئەوکات ئەو کەمپینە بەرفراوانترین کەمپین بوو دژ بە کەسایەتیەکی ئۆپۆزسیۆنی عێراقی لە پێناو دیاریکردنی چارەنووسی ئەنفالکراوان و بێسەروشێنکراوان بەڕێوە ببردرێت " ئەوانەی ماندوو بوون بەو کەمپینەوە سەرباری خۆم (بەدرەدین حەمە ساڵەح, مامۆستا فەرهاد خالید, فەلاح حەسەن , سەرهەد تۆفیق , عادل قەشقە, ڕزگار مام بۆرە … " داوامانکرد,ئەگەر وەفیق سامەڕائی ئەمڕۆ زانیاریەکان لەسەر تاوانی ئەنفال ئاشکرا نەکات, سبەی لە بەعس خراپتر بە کورد دەکات, دیارە دەربڕین و ئاشکرا کردنی زانیاری لەسەر تاوانی ئەنفال, لە لایەن کەسێکەوە بە گووتەی تاوانبارانی ئەنفال, ئەندازیاری سەرەکی و نەخشە داڕێژەری ئۆپەراسیۆنەکە بوبێت ئەستەمە, هەر واشیکرد….

[بۆ درێژەی بابەت کلیکی ئێرە بکەن ...](#)

[aliMahmud_wafiq](#)

ئەمڕۆ هەموویان، هەر هەموویان لەوێ بوون! ... بەها عومەر (ڕێبوار عارف)

بۆ دەبێت مەرگیشمان جیاواز بێت؟! ....

وێنەی یەکەم

ئەمڕۆ ڕیزێکی دوورو درێژ لە بە ''ئەتکیەترین'' پیاوانی شار، لە بەرپرسترین سەرۆک و سەرکردەو لە ناودارترین سەرۆک عەشیرەت و پیاوماقولانی وڵات، ڕیزی وەزیرو پەرلەمانتارو سیاستمەدارهەر هەموویان لەوێ بوون بە ڕیزی دەست لەدانەوەی سەرۆک وەستابوون!
ئەمڕۆ تەواوی ڕۆژنامەو گۆڤارو ڕادیۆ و تەلفزیون و دەزگاکانی ڕاگەیاندن پەیدا پەیدا یەک هەواڵ میوانی هاوبەشی یەک بەیەکی ڕاگەیاندنەکانیان بوو !
هەموویان هەر هەموویان لە ماتەمی مەرگی ئەودا دەست لەسەر سنگ لەحزوری مامی مەزنی دلەڤاندا بوون! ئەمڕۆ هەموویان هەر هەموویان بەندگەی بڵاوکردنەوەی هەواڵەی مەرگی '' لە ناکاوی'' ئەودا بوون!

وێنەی دووهەم

گۆمان دەکەم لەوەی لەم ساڵانەی ڕابردو تەنیا ڕۆژێک هەبووبێت، کە هەواڵی مەرگ و خۆکوشتن، خۆ هەڵواسین، برا کوشتن و دایک و باوک و خۆشک و هاوسەر و هاوسۆز و هاودەم کوشتنمان نەبیستبێت. ڕۆژیک نەبوو بە خەم بین لە خەمی هەزاری ئەو ئینسانەی کە پارەی کرێ خانووەکەی نیەو خۆی دەکوژێت، کە قەرز تەنگی پێ هەڵچنیوەو خۆی دەکوژێت،...!
من خۆشخەیاڵ نیم بەوەی کە ڕۆژێک لە ڕۆژان هیچ کام لەم سەرۆک حزب و پەرلەمان و کۆمپانیانە، هیچ کام لەم بازرگان و

سیاسەتمەندارانی، غەمی مەرگی هاوڵاتیەک لە کوڵنێن. بەڵام شەرم هەست بە سەربەرزی خۆی دەکات لە ئاست بێ دەربەستی ئەم دەسەڵات و حزب و حکومەتەدا کە بۆ تەنیا جارێکیش بۆیان پرسیار نەبوو کە ئاخۆ ئەم هاوڵاتیانە بۆ خۆیان دەکوژن، بۆ خۆیان هەڵدەواسن و کێ بەرپەرسە لە مەرگی هێدی هێدی ڕۆژانەی دانیشتوانی ئەم کۆمەڵگایە؟

وێنەی سێهەم و پرسیارێک ؟

تۆ بڵیت ئەو جیاوازیە گەورەیە چی بێت، لەکاتێکدا کە ڕۆژانە دەیان کەس لەم کۆمەڵگایەدا دەمرێت، لە خزم ودۆستان و دراوسێکانی زیاتر هەواڵێک لە شاردا نابیستین. ئەرێ بەراست چ زەمین لەرزەیەک بوو ئەمڕۆ تەواوی سیاست□دارو وەزیرو گزیرەکان هەستانە سەرپی و راچەنین و دەستیان گرت بەسنگیانەوە، چ خەبەر، چ قەوماوە، چ □وداوێک ئەمڕۆ وەک بۆمب دەنگدانەوەکەی خۆی گەیاندە ماڵی یەک بەیەکمان؟!
لە ڕواڵەتدا جیاوازیەک لە گۆرێدا نیە، هەموومان هەر ''ئینسانین''، هەموومان هەر لەژانی دایکێک، لە دایک بووین، هەموومان هەر گۆشت و ئیسقانین، هەموومان هەر ''هاوڵاتین''

تۆ بڵێت جیاوازیەکە لەوەدا بێت کە یەکەمیان هاوڵاتی پلە یەکەو دووهەمیان هاوڵاتی پلە دوو…، نا نابورن ئەمانە هیچیان نیە، جیاوازیەکە تەنیا ئەوەیە ئەم کۆمەڵگایە کۆمەڵگایەکی چینایەتیە، بەشێوەیەک مەرگیشی خستووەتە نێو دابەشکردنێکەوە، کە مانایەکی چینایەتی بەخۆیەوە دەگرێت. دەیەوێت پێمان بڵێت مەرگی ئەو مامۆستایەی کە لەبەر بێ دەرەتانی و نەبوونی کرێ خانوەکەی خۆی کوشت زۆر زۆر جیاوازە لە مەرگی ئەو سەرکردەو سەرکردەزادەو ئەسڵزادەو نەجیبزادەیەی کە تەواوی سەروەت و سامانی ئەم وڵاتەی لەژێر دەستا بوو!

ئاخر ئەوان ڕاست دەکەن بۆیە کاتێک چەند ساڵێک لەمەوبەر جەمال ڕینگۆ شەوێک ل□ پەنایەکدا ڕەقی دەبێتەوە، بۆ سبەی دەیخەنە پشت پیکابێکی شارەوانی و شۆفێرێک و دوو کرێکارەوە دەیبەنە گۆڕستان و دەینیژن… دەک نەفرەت لەو هەموو جیاوازیانەی کە بەهاو حورمەتی ئینسانیمان بەو شێوەیە دابەش دەکات…! دواجار با ئەوەش بڵێم: باوەڕ بکەن ئەو شیعارەی کە دوێنی لەخۆپیشاندانەکەی هەولێر دەوترایەوە، دەیەوێت ئەم جیاوازیە چینایەتیە نەهێڵێت کە بەدەنگی بەرز هاواریان دەکرد ((نان، کار، ئازادی)) . بۆیە جێگەی خۆیەتی کە لەمەرگی دل□قاندا بڵێین بژی بەهاو حورمەتی ئینسانیمان و بژی

چەند سەرنجێکی کورت لەسەر کتێبی(مەلەکردن بەپێچەوانەی شەپۆڵ)ی هاوڕێ ڕێبوار ئەحمەد

نووسینی : عەبدوڵا سڵێمان(مەشخەڵ)
سەرەتای مانگی ئازاری ۲۰۱۸

ئەم هەوڵەی بەڕێز هاوڕێ ڕێبوار ئەحمەد وەکو هەوڵەکانی پێش خۆی، چەشنی سیمینارەکانی (مێژووی چەپ لە کوردستانی عێراق) ی هاوڕێیان موئەیەد ئەحمەد و بەختیار موستەفا و هاوڕێیانی کارگەران و ڕەوتی کۆمۆنیستی جاران لەسەر مێژووی بزووتنەوەی کومونیستی کە ئێستا بە دە بەش لە یوتوب دانراوە و دەتوانرێت ببینرێت و هەورەها کتێبی (مێژوویی□ک لە یادەوەری) بەڕێز سالار ڕەشید، جێگای دەستخۆشییە. ئەم کتێبە کە دوو بەرگە و خوێنەر هەر لەسەرەتاوە لە چاوەڕوانی ئەوەدا دەبێ تێکستێک بخوێنێتەوە دروست لەگۆشەنیگایەکی مارکسیزمەوە تەواوی گۆشە و کەلەبەرەکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی بپشکنێ و بخوێنێتەوە. یان لانی کەم هەوڵ بدات، خوێندنەوەیەکی واقیعی بۆ ئەو بزووتنەوە کۆمۆنیستییە بکات بێ ئەوەی بهێڵێ مەحفەلیزم و ئیگۆی خودگەرایی بەری چاوی خوێندنەوەکەی ل□□□ بکەن. من ئەم کتێبەم بەو ڕوحیەتەوە خوێندەوە.

بیریشم دێت کاتی خۆی هاوڕێ ڕێبوار ئەحمەد دوو سێ بەشی لە سایتی هاوپشتی بڵاو کردەوە. من یەکەمجار دەستخۆشیم لێکرد و دوایی بۆم دەرکەوت کە ئەو هاوڕێیە بەچاویلکەی کۆن ڕوودا□کان هەڵدەسەنگێنێ نەک بە چاویلکەی واقیعی. دوای خوێندنەوەی ئەم دوو بەرگە هەرچەند ل□□ر□ و لەوێ سەرنج و ڕەخنەم لەم کتێبە بیستووە، بەڵام ئەو بەرێزانە خۆیان ئازادن چۆن ڕەخنەکانیان بەیان دەکەن، یان نا، بەس بۆ من گرنگە بۆچوونی خۆم بە ڕۆشنی لەسەر ئەم کتێبە بنووسم و لەوە

زیاتر تاخیری نەکەم. وای دەبینم ئەم کتێبە زۆر هەڵدەگرێ لەسەری بنووسرێ و ڕاست بکرێتەوە، بەڵام من بەهۆی سەرقاڵیم بە پڕۆژە ئەدەبیی و ڕۆشنبیرییەکانم، ئەو دەرفەتەم نییە جگە لەم کورتە سەرنجانە. هیوادارم هاوڕێیانێک بتوانن ئیش لەسەر هەڵە و ناتەواوی و کەموکوڕییەکانی ئەم کتێبە بکەن. من هەوڵ دەدەم کورتە سەرنجەکانم بە خاڵ ڕیز بکەم، بەو ئومێدەی نووسەر بتوانێ بە چاپی ئایندەی کتێبەکە سوودیان لێ ببینێ و خاڵ لەسەر وشەکان دابنێ و بەشێکی باشی کتێبەکە هەڵگێڕێتەوە.

یەک : سەرەتا دەمەوێت بڵێم کە من وەک کادیرێکی ڕێکخراوی (ڕەوتی کۆمۆنیست)ی جاران و فەعالێکی سیاسیی کۆمۆنیستی کە لە ناوەڕاستی هەشتاکانەوە دوای چەند ساڵ چالاکی لە کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستان، وازم هێنا و پەیوەست بووم بە ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیستەوە. دەمەوێ بە هیچ غەدر لێکردنێک یان زیادەڕەوییەک ڕەوتی کۆمۆنیست وەک خۆی چۆن هەبووە ببینرێ و بخوێنرێتەوە و لەلاپەڕەکانی مێژوودا لەشوێنی شیاوی خۆی دابنرێ، نەک ناهەقی بەرامبەر بکرێ.

لەگۆشەنیگای منەوە ڕەوت ڕێکخراوێک بوو لەدونیای واقیعدا خاوەن دونیابینییەکی مارکسیستی ڕۆشن بوو، ڕەوت خاوەن تەشکیلاتێکی تۆکمە و پتەوە بوو، ڕەوت لە دەی نائومێدی چەپی ئەو سەردەمەدا جێگەی ئومێد بوو، ڕەوت تاکە ڕێکخراوێکی بزووتنەوەی چەپ بوو کە تا ئاستێکی زۆر کرێکاریی بوو، ڕەوت پێداگیری زۆری دەکرد لەسەر مارکسیزمی ئەرسەدۆکس، ڕەوت هەڵگری دەیەها کادیری بەرجەستە و بەتوانا بوو لە کۆمەڵگەی کوردستان چ لە ئاستی تیئوری و چ لەبواری پراتیکدا، ڕەوت خاوەن هێزی چەکدار بوو، ڕەوت خاوەن تەرحی شوورا کرێکارییەکان بوو، ڕەوت خاوەن ڕۆژنامەی عەلەنی و بنکەی عەلەنی و چەکدار بوو.

کەچی ئەم ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیستە لەکتێبەکەی هاوڕێ ڕێبواردا کاڵ کاڵ نیشاندراوە و هەموو ئەو دەست پێشکەری و ئیبتکارانە فەرامۆش کراون و وەلا نراون. یان سەرپێیی باس کراون و هەقی خۆیان نەدراوەتێ. ئەمەش بەدەوری خۆی بەهای زانستی ئەو کارە دێنێتە خوارەوە. باسکردنی ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیست بەلاوەکی و بێبەهایی و هەروەها گەورەکردنەوەی ئەو ڕێکخراوانەی کە بەرگەی ڕەخنەیەکی کادرە پلە دووەکانی ڕەوت کۆمۆنیستیان نەدەگرت و هەڵدەوەشانەوە، چ مانایەک دەدات بەدەستەوە؟ ئایا ئەمە لاوازیی کتێبەکە نییە؟. من ئەمە بە خەوشی سیاسیی دەبینم و مافی کادرە بەرجەستەکانی ئەوسای ڕەوتی کۆمۆنیستە لەئاست ئەم خەوشە سیاسییەی ئەم کتێبەی هاوڕێ

ڕێبوار کە خەریکە مێژووی تێکۆشانمان دەشێوێنێ، بێدەنگن نەبن.

دوو : زمانی نووسینی ئەم کتێبە، زمانی دەیەی هەشتاکان و دەیەی نەوەدەکانی سەدەی ڕابردووە، زمانێکە کە زمانی چەپێکی سادە و ساکار و سەتحگەرایی بوو، نەک زمانی سیاسیی و باسی تیئوری. چەپێک کە جگە لە شکاندنەوەی خۆی کارێکی تری نەبوو. ئەم زمانە ئەوکات و ئێستاش ناتوانێ خزمەت بە بزووتنەوەی سیاسیی بکات. زمانی ئەمڕۆ، زمانی وردبینی و پشتبەستنە بە فاکت، زمانی بەڵگە و دۆکیمێنتە، زمانی لێکدانەوەی زانستییە بۆ مێژوو و چینەکان و دیاردەکان و بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان، نەک زمانێک کە بڕ نەکات چوار مەتر لەولای خۆیەوە ببینێ و شەلم کوێرم بکەوێتە ناو مێژوویەکی پڕ لە تێکۆشانی سەدەها کادیر با ئەمڕۆش لەگەڵ حیزب نەبن. بەڵام خۆ هەر ئەمانە بوون حیزبیان دروست کرد و حیزبیان لەسەر قاچی خۆی دانا.

سێ : نووسەر زیاتر باسی ئیگۆی خۆی و ڕۆڵی خۆی دەکات وەک لە کارەکتەرە سیاسییەکانی تری ناو بزووتنەوەی کۆنیستی، کە هۆکار بوونە بۆ خوڵقاندنی ڕووداوەکان. وەک ئەوەی هەموو شتێک بە ئیرادە و ویستی ئەو چووبێتنە پێشەوە. ئەم ئیگۆیە ئەگەر لە ئەدەبدا بتوانی مانایەکی مەجازی وەربگرێ، ئەوا لە دونیای سیاسەتدا ناتوانێ زۆر هەناسە بدات.
چوار : بێئاگایی لەبەشێکی گەورەی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کە ئەمە خەوشێکی گەورەیە بە کتێبەکەوە.
ئەمە وا لە کتێبەکە دەکات بەهای سیاسیی و میسداقیەتی مێژوویی لەدەست بدات. چەن دەکرێ کەسێک وەک هاوڕێ ڕێبوار ئەحمەد کە لە دەیەی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو، وەک بە شێوازی نووسینی کتێبەکەوە دیارە کە بەڕێزیان ئاگایان لە جووڵەی مار و مێروو هەبووە، ڕێکخراوی (حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست)ی نەبیستبێ!!! ئایا ئەگەر نەیبیستووە، ئەمە ئاگایی و هۆشیاری هاوڕێ ڕێبوار ناخاتە ژێڕ پرسیارەوە؟ ئەی ئەگەر بیستوویەتی، فەرامۆشکردنی ئەم ڕێکخراوە ئەدەبییە کۆمۆنیستییە، بیرتەسکی مەحفەلگەرایی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو نەبێ، چییە؟. با بەفەرز دایبنێین کە هاوڕێ ڕێبوار (حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست)ی بیر نەمابوو، ئەی خۆ هاوڕێ ڕێبوار ئاگای لەو کورتە نووسینەی من هەبووە بەناوی (ئاوەدانەوەیەکی کورت لە حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست) کە باسی مێژوو و چالاکی ئەو حەلقەیەم کردووە و لە ساڵی ٢٠٠٢ لە سایتی دەنگەکان بڵاوم کردەوە و ئەوا شانزە ساڵە لە ئەرشیفی دەنگەکان دانراوە. دیسان با بەفەرز دایبنێین هاوڕێ ڕێبوار ئەمەشی نەبینیوە و بەڕێزیان بەهۆی

سەرقاڵییان بە کاری تیئوری کۆمۆنیستی، فریای خوێندنەوەی سایتەکان ناکەوێت، ئە خۆ بەڕێزیان ئاگایان لە سیمینارە چەند ڕۆژییەکەی هاوڕێ موئەیەد ئەحمەد و بەختیار مستەفا و هاوڕێیانی تر هەبوو لەسەر مێژووی چەپ کە هاوڕێ (سادق عزیز) ئاماژە بە حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست) و گۆڤاری (ڕابەر) دەکات، هەبوو.

با وای دابنێین ئاگاشی لەمەشیان نەبووە، ئەی خۆ هەر هیچ نەبێ ئاگای لە کتێبە جوان و بەسوودەکەی هاوڕێ سالار ڕەشید هەبوو بەناوی (مێژوویەک لە یادەوەری). خۆ لەو کتێبەی کاک سالاردا لەگەڵ دوو ئەندامی دامەزرێنەرانی حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیست کە عەبدوڵا سەڕەمان(مەشخەڵ) و هاوڕێ نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد(هۆشەنگ)ن چاوپێکەوتنی ساز داوە. ئە خۆ ناشێ بڵێت ئاگام لەمەشیان نەبووە؟!. چونکە ئەم بێئاگاییە خەوشێکی گەورەی ترە بە کتێبەکەی هاوڕێ ڕێبوارەوە. ئەگەر هیچ لەمانەش وا نییە و هاوڕێ ڕێبوار ئاگاداری حەلقەی ئەدیبانی کۆمۆنیستە و ئاگاداری سیمینارەکانی هاوڕێیان موئەیەد ئەحمەد و بەختیار مستەفایە و هەروەها ئاگاداری کتێبەکەی هاوڕێ سالار ڕەشیدە، ئەی بۆ باسی نەکردووە؟ بۆچی باسی نامیلکەیەکی ئەدەبی مەحفەلێکی ئەو سەردەمە دەکات(زەنگ)، ئەی بۆ باسی ڕێکخراوێک ناکات کە هەم کاری سیاسیی و هەم کاری ئەدەبی و هونەری دەکرد و خاوەن ڕێکخستن بووە و بە دەیەها کادر و ئەندامی هەبوو، گۆڤارێکی دەردەکرد بەناوی (ڕابەر) و یانزە ژمارەی لەو گۆڤارە بڵاو کردەوە و ئەمە جگە لە چەندین نامیلکەی ئەدەبی تر کە وەک کتێبی گۆڤاری(ڕابەر) بڵاو بوونەوە. ئەوە بڵێن ئەگەر ئەمە عەقڵیەتی مەحفەلیزمی هەشتاکان نەبێ چییە؟

دواجار بەو پێیەی ئەم کتێبە کە تاهەزی نووسین بە بکا هۆشیارانە ئیشی لەسەر لێدان و وەلانانی کادر و ڕێکخراوەکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کردووە، هەوڵی داوە بە ئاگایانە یان بێئاگایانە مێژووی تەیفێک لە کادیرانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی وەلا بنێ. بۆیە لەم سەنگەوە ئەم کتێبە لای من ئیعتباری سیاسیی – مێژوویی لەخوارە و جگە لە خۆ بە پاڵەوانزانی نووسەری کتێبەکە هیچ ئامانجێکی تری لەپشتەوە نییە. بەو ئومێدەی هاوڕێ ڕێبوار بتوانێ لە چاپی دووەمی کتێبەکە ئەم خەوش و کەلێنانە پڕ بکاتەوە و ئیعتباری سیاسیی – مێژوویی کتێبەکە بەرێتە ئاستێک کە دەست لەسەر سینگ بۆی بوەستین.

ئەڵمانیا و چەکفرۆشتن بە تورکیا … هەڵۆ بەرزنجەیی

کوێرەوەری پرسی کورد هەر لەوەدا نییە بە تەنیا شەڕی بوونی بەرامبەر بە چوار دەوڵەتی داگیرکەر دەکات، بەڵکو ئازار و سوێکەی لەو شوێنەدا زیاتر قووڵ دەبێتەوە،کە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی،دوای ئەو هەموو تراژیدیایەی بەسەر کورد دا هاتووە،هێشتا لە چاوی بەرژەوەندی ڕووتەوە لەم کێشەیە دەڕوانێ و ئامادە نییە بە دروشم و پرنسیپەکانی مافی چارەنووس و مافی مرۆڤ و ویستە دیموکراسی و پێشکەوتنەکانی سەردەمی گلۆبالیزم – کە خۆی بانگاشەی بۆ دەکات – کار لەتەک کورد دا بکات و لەمپەڕێک بۆ ئەو سیاسەتە دڕندانەی دەرهەق بە کورد لە تورکیا و ئێران و عێراق و سوریاوە پێڕەو دەکرێ، دروست بکەن و ئەو دروشمانەی بانگاشەی بۆ دەکەن، بە میللەتانی بندەستیش بەکاری بەرن. هاوکات بیسەلمێنن کەوا ڕێز لەو هەموو قوربانی و ئازارەی کورد دەگرن،کەوا بە ساڵانێکە لە بری جیهان دەجەنگێ لەدژی دڕندەترین و تاریکترین هێزی سەدەی بیست و یەک. کورد جەنگێک دەکات بە پێشمەرگە و شەڕڤان،کە کوڕ و کچی ڕۆڵەی کوردن ، داستان تۆمار دەکەن و گەورەترین سەروەری مێژووی سەدەی بیستەم دەنووسنەوە. ئەوە کچانی کوردن، هێزی (داعش)ی دڕندەیان هەڵبڕیوە. ئەوە کوڕانی کوردن ئەفسانەی داعشیان تێک شکاندووە. داعش ئەو هێزەی خەونی بەشێکی جیهانی زڕاندبووە / زڕاندووە.

دەسەڵاتە کۆلۆنیالیستەکانی دوێنێ و دەوڵەتە زلهێزەکانی ئەمڕۆ، لە ئاست تراژیدیای کورد دا، نابینا و گوێ ئاخنراو و زمان لاڵ و بڕاون. هۆکاری سەرەکی ئەم هەڵوێستە شەرم هێنەرەش ڕایەڵەی توندوتۆڵی دەوڵە داگیرکەکانی کوردستانە وەک بازاڕی ساخکردنەوەی کەرەسەی بەم دەوڵەتانە. هاوت ئەوەیە کوردستان دەوڵەت نییە. ئەمە لەم ڕیال پۆلەتیکە دەگەین.
هەڵوێستی ئینگلیز بە پلەی سەرەکی و فەرەنسا پاش ئەو دیار و زانراوە. رووسیا و ئەمەریکاش دەستی ڕەشیان لە چارەنووسی کورد گێڕاوە. ئەڵمانیاش سەدەیەک زیاترە ڕۆڵێکی نهێنی دەگێڕێ و لە زێر قۆناخیشدا،بەداخەوە دژ بە بەرژەوەندییە باڵاکانی کورد لە بوون و هەبونیدا وەستاوەتەوە.

باس لەوە ناكەين چۆن ژەنەڕاڵ و سوڵتانەكانى عوسمانى و كەماليزم لەسەردەستى ژەنەڕاڵەكانى ئەڵمانيادا مەشقيان پێكراوە. ئاماژەش بۆ ئەوە ناكەين كە چۆن چ□ك□ى كيمياويان بە سەددام فرۆشت و قوربانييەكانى هەڵەبجەى لێكەوتەوە. بەڵكو دەمانەوێ تيشكێ بخەينە سەر پەيوەندى ئەڵمانيا بە داگيركەرى توركەوە، هەتا ئەمڕۆ ڕەهەندێكى نامرۆيى و هاوزەمان گاڵتەجاڕيشى وەرگرتووە. وەك ئەوەى دەبينين ئەڵمانيا بە هەموو تەكنەلۆژياى نوێوە، پاڵپشتى لە توركيا دەكات و لەگەڵ سەدداميش دا هەيبوو،ئێستاش لەژێر پەردەوە لەگەڵ ئێران برەوى پێدەدات.

لەسەر داخوازى توركيا ساڵانێكە حكومەتى ئەڵمانيا ڕاوەدونانى ئەندام و لايەنگرانى پ ك ك دەكەن، ئەو پارتە قەدەغە كرا. كە منداڵێكى كورد لە ئەڵمانيا لەدايك دەبوو، كەسوكارى دەيان ويست ناوى كوردى لێ بنێن، دامودەزگاكانى ئەڵمانيا ئەو دايكوباوكەيان ناچار دەكرد، بچن لە سەفارەت و كونسۆلى توركى پاڵپشتى به□ن□ن.ديارە لەم بارەدا توركيا هيچ بەڵگەيەك نادات،لەمەڕ ناوى كوردىيەوە. بەم جۆرە ئەو خێزانانە ناچار دەبن،ناوى ديكە هەڵبژێرن… ئەمانە و هەزاران نموونەى ديكە لەسەر پەيوەندى قوڵى ئەڵمانيا و توركيا هەيە. لەڕاستيشدا تورک لە ئەڵمان دەخوا و باشيشى دادەدۆشێ.

بۆيەكا هەر رۆژێ كوردستان بێتە دەوڵەت و كورد دەسەڵات پەيدا بكات، پێويستى لە دادگاى نێودەوڵەتى گازندە لەسەر هەموو ئەو وڵات و كارخانانە بە فەرمى بكات. ئاخر كورد قوربانييەكى گەورەى سياسەتى نامرۆڤانە و ب□ م□□□□ى نێودەوڵەتييە.
ئەگەرچى لەحاڵى حازردا پەيوەندى ئەڵمانيا و توركيا،بەهۆى سياسەتى ئەردۆغانەوە كە هێرشى زۆر دەكاتە سەر ئەڵمان و گەياندوويەتيە سەر سووكايەتى و هيچ هەژمارێكيان وەك دۆست و هاوپەيمان بۆ ناكات و تەنانەت پێى وتن نازى، كە تا ئێستا بەس بەرپرسانى جوولەكە توانيويانە لەسەر ئاستى بەرز ئەو وشەيە بە ئاشكرا بە ئەڵمان بڵێن،لێ ئەردۆغانيش بێ سڵەمينەوە پێى وتنەوە،بەڵام حكومەتەكەى مێركل هەر دەيەوێ تاڵە موووى معاويە لەگەڵ توركيادا نەپسێنێ. ئەمەش بە بيانووى ڕێكەوتنامەى كۆچبەرانەوە، كە لەگەڵ توركيا مۆريان كردووە. حكومەتى ئەڵمانيا لەژێر گوشاردايە و وەزيرى دەرەوە دەيەوێ هەندێ مەرج بخەنە سەر توركيا بە نا□ونى دەيەوێ بڵێ:" ئێمە مادام توركيا لەشەڕدايە، چەك و تەقەمەنى بۆ نانێرين". لە وەڵامدا رۆژنامەيەكى سەباحى توركى ب□ تەوسەوە دەنووسێ: " باشە

لەمو پاش لە گرێبەستەکاندا بەمان بنووسن، چۆن و لە کوێ؟ بەکاریان بهێنین . لەمەو دوا چەکەکان تەنیا لە کودەتاکان دا بەکار دەهێنین” .

لە ڕاستیدا کێشەکە لەوەدایە، تورکیا ڕووە و ڕۆژهەڵاتی ئیسلامی و رووسیا وەرچەرخاوە و باوەڕی وایە شەمەندەفەرەکەی هەرگیز ناگاتە برۆکسل، و هەرگیز وەری ناگرن ببێتە ئەندامی یەکێتی ئەوروپا.

ئەوانەی لە ئەڵمانیا دەژین، ئاگاداری ئەو پرسیارەی خەڵکی ئەڵمانن، کە زۆربەی جاران دەکەین: ئێوە بۆچی ناتوانن پێکەوە هەڵکەن یاخود پێکەوە بژین؟!.

جگەلەوەی ئەو سنوورە دەستکردانەی ڕۆژئاوا کێشاوەتی لە دروستکردنی دەوڵەتە دەستکردەکان دا، بۆتە دیواری بەندیخانەی نەتەوە و گروپە ئەتنیکی و ئایینیەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست،هاوکات ئەوروپا ئەو بەهەشتەی کە بۆ خۆی سازی داوە، لەسەر خوێن و جەستەی ئاسیا ـ رۆژهەڵاتی ناوین وە و ئەفریکایە. ئەوە ئەوانن ئەندازیاری ناوچەکە، دەستەوتاقمی گوێڕایەڵی خۆیانیان هێناوەتە سەر حوکم و بە هەموو توانایەکی لۆگیستییەوە پاڵپشتی لە ڕژێمە دیکتاتۆرەکان دەکەن، تا کارەکانی خۆیانیانی پێ مەیسەر بکەن. بۆیە دەبینین لەم میانەدا چاوپۆشی لە هەموو بەهاکانی مرۆڤایەتی و شارستانێتی دەکەن،و درۆی ڕووت و بێ پەردە دەفرۆشن بە خەڵکی خۆیان و جیهان.

پرسێکی حاشا هەڵنەگرە، ساڵانێکە بە چەک و تەقەمەنی ئەڵمانیا، تورکیا کوردستان کاول دەکات و وێنە تانکەکانی ئەڵمانی لە شەڕدا دژ بە کوردی بەشەکانی تریش بەکار دێت، چۆتە دەرەوەی سنووری دەوڵەتانی ناتۆشەوە، کەچی وتەبێژی وەزارەتی دەرەوەی ئەڵمانی دەڵێ: ئەمە بەڵگەی تەواومان نییە،ئەو تانکانە لە شەڕدا بەکار هێنرابن. گاڵتەجاری بگاتە ئەو ئاستە،ئیدی هیچ بەهایەک لە دروشم و بانگاشەکاندا نامێنێ. ئەوە تا دەبینین خۆشبەختانە کۆمەڵی ڕۆژنامەنووس و کەسانی هونەرمەند و پێشکەرشکار و سیاسی، بەرگەی ئەو درۆدەلەسە و دیماگۆگییە ناگرن و بە گوێدانە سیاسەتەکەی حکومەتی مێرکل، هەندێ وتار و بەرنامەی تیڤی لەسەر ڕووداوەکان دەکەن و بە بەڵگەوە باس لە سیاسەتی دووڕوویی ئەڵمانیا دەکەن و وێنەی تانکەکان لە مەیدانی شەڕ دا نیشان دەدەن. کەچی لەتەک ئەوەشدا بە سەرمانە دەیانەوێ خۆیان لەو تەنگەتاوییە،ڕزگار بکەن، بۆیەکا حکومەت بە فەرمی هەر دەیەوێ نکۆڵی لە بکات.

لەلایەکی دیکەوە،ئەڵمان کە دەڵێن ئەمە چەک نانێرین بۆ تورکیا و بە ناوچەی قەیراناوی، مەبەستیان ئەوەیە تەڕەی خۆیان لە ئەردۆغان

بکەنەوە. دەنا گەر ئەوان مر□قد□ستن و داوای ئاشتی دەکەن، بۆ هەر لە بنەڕەتدا چەک دروست دەکەن؟ ئەی بۆ نازانن چەک بۆ شەڕ و مر□ق کوشتنە.! دیارە هەمان پێوەر بۆ وڵاتانی دیکەی ڕۆژهەڵات و رۆژئاوا ڕاستە.

لەوەڵامی ئەم پرسیارە کە گەڵێ جار بەندە لێی کردوون، دەڵێن: ئێمەش دروستی نەکەین و نەینێرین وا وڵاتێکی تر ئەم کارە دەکات. دیارە بۆ سەردەمی سەددامیش هەر هەمان شتیان دەگوت و دەشهاتن بە بە سەدان هەزار خەڵکیان دەهێنایە سەر شەقام بەناوی " نا خوێن بۆ نەوت". منیش دەڵێم ئەی ناتوانن ئێوە دەست پێشکەر بن و ببنە سەرتۆپ بۆ وڵاتانی تریش . دیارە هەردەبێت سەرەتا یەکەم هەنگاو لە وڵاتێکەوە دەست پێ بکات. بەڵام لەڕاستیدا ئەم وەرامەیان بۆ خۆدزینەوەیە لە ڕاستییەکان.Volker Perthes، سەرۆکی "ناوەندی زانست و سیاسەت" و گەورە ڕاوێژکاری حکومەتی ئەڵمانی و ئەندامی ستاقی نەتەوە یەکگرتووەکان – لەتەک دیمیستۆڕا – بۆ کێشەی سوریا. لە چاوپێکەوتنێکی دا لە رۆژنامەی تاگە شپیگلی ٢٨/١/٢٠١٨، دەڵێ : " هەناردەی ئەڵمانی بازاڕێکی باشە، شوێنی کار مسۆگەر دەکات و توێژینەوە و پێشکەوتن بەها پەیدا دەکەن ،گەر ئەو پارچە گەورانی□ ب□رهه□م بهێنرێ". دواتر سەبارەت بەو پاسیڤیستانەی دەڵێ ئەم چەک بەرهه□مهێنانە ئاگری شەڕ خۆشتر دەکات دەڵێ: "بۆ من لەم گفتوگۆیەدا توخمێکی گەوهەری دیار نییە: بەرژەوەندی ستراتیژی".

کەواتە ئەوان بەم مامەڵە و بازرگانییە، کە ساڵانە گەشەی ئابووریان بە ملیارد یۆرۆ زیاد دەکات، بازاڕیان گەرمتر دەکەن و گەشە بە تەکنەلۆژیای خۆیان دەدەن ، هەر دەبێت بەردەوام بن. ئیدی با نەتەوەی بێ دیفاع و تەنیاب□ی وەک کورد هەر هاوار و داد بکات.

شاراوە نییە، گەر بهاتایە ئەم دەوڵەتانە هاوکار و پشتیوانی دەسەڵاتە خوێنڕێژ و دیکتاتۆرەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوینیان نەکردایە،لەمێژ بوو کورد و گەلانی دیکە بە ئامانجی خۆیان گەیشتبوون. بۆیەکا بەرپرسیارێتی مێژوویی و مۆڕاڵی دەکەوێتە سەر شانی ئەمانیش.

ئەم کورتە پێشەکییە بۆ دەوڵەمەندترکردنی ئەم وتارەیە کە پوختەکەم لە ئەڵمانییەوە کردووە بە کوردی،لەمەڕ ئابڕووچوونی چەکفرۆشتنی ئەڵمانیا ،کە ناونراوە"ئەڵمانیا مەرگ هەناردە دەکات".

لەژێر ئاگرباران دا

نووسینی کلاودیا ڤۆن زالزن□ Claudia von Zalzen

و. هەڵۆ بەرزنجەیی

تا ئێستا لە مێژووی حکومەتی ئەڵمانیدا هێندە چەک نەفرۆشراوە،وەک ئەوەی لەسەردەمی هاوپەیمانەتی گەورە(CDU&SPD)لە چوار ساڵی ڕابووردوودا ئەنجام دراوە.
وەزیری ئابووری جارانی ئەڵمانیا Sigmar Gabriel-SPD، هاتەتە قسە و دەڵێ : دەبێت چەک ڕەوانەکردن کەم بکەینەوە. بۆ ئەم وەزیرەی دەرەوەی ئێستا،کێشەیەکی دیکە لە چەک فرۆشتن سەری هەڵداوە. تورکیا ئەو تانکانەی لە ئەڵمانیای کڕیووە، بە ئاشکرا بەکاریان دێ لە پەلاماردان بۆ سەر کورد لە باکووری سوریا. لەدوا دیدیداری وەزیری ناوبراو لەگەڵ م. چاوشئگلو بە ئەرێنی باسی ئەمەی کرد و وتی: پێویستە تانکەکان لە تورکیا مۆدێرنە بکرێنەوە.

+ چی لەمەڕ ناردنی چەکەوە لە ساڵانی ڕابووردوودا زانراوە

ڕاپۆرتی چەکفرۆشتنی ساڵی ۲۰۱۷ ی حکومەتی ئەڵمانی هێشتا بەتەواوی گەڵاڵە نەبووە و لەبەردەستدا نییە.،لە لە وەڵامێکدا لەسەر داوای پەرلەمنتاری چەپ Stefan Liebischوەزارەتی ئابووری چەند زانیارییەکی دەدا و دەڵێ : لە ساڵی ڕابووردوودا هاوپەیمانەتی گەورە بایی 6,2 ملیارد چەکی فرۆشتووە. بەشێکی زۆری ئەو چەک و کەرەسە سەربازییانە بۆ وڵاتانی دەرەوەی یەکێتی ئەوروپاEU و ناتۆ فرۆشراون. لە بەر ئەمە (لەم کاتەدا جگە لە تورکیا) بە کێشە کارێکە پێشوازی لێ کراوە،لەلایەن دەوڵەتانی سێیەمەوە کە پێیان فرۆشراوە. بۆ ئەم وڵاتانە چەک بایی 3,8 ملیارد یۆرۆ ڕەوانە کراوە و بەراورد بە ساڵی ۲۰۱٦ 120 ملیۆن یۆرۆ زیاترە.لە نێوان ساڵانی 2014-2017 دا حکومەتی ئەڵمانیا ڕێگەی بە فرۆشتنی چەک بە بڕی 24,9 یۆرۆ داوە. بەمەش توانیویەتی زیاتر لە کولیسیۆنی ڕەش و زەرد،واتە CDU&FDP بکەن کە ئەوان بایی 20,7 ملیاردیان فرۆشتووە. لێرەدا ناردنی چەکەکان زیاتر بۆ وڵاتانی سێیەم بووە.

لە کاتێکدا لە نێوان 2010-2013 دا فرۆشتنی چەک و پێداویستی تری سەربازی بە بڕی 9,9 ملیارد یۆرۆ بە دەوڵەتانی سێیەم ڕێگەی پێدراوە. لەم بەڕێدا لە چوار ساڵی ڕابووردوودا ڕێژەکە بە 46% بەرز بۆتەوە. هاوپەیمانەتی CDU&SPD بە بڕی 14,5 ملیارد یان داوە بە وڵاتانی سێیەم.

+ ئەو دەوڵەتە گرنگانە کامانەن بۆ ناردنی چەکی ئەڵمانی؟

وڵاتە گرنگەکان لەسەروو هەموویانەوە،جەزائیر بایی 1,4 یۆرۆ و

میسر 780 ملیۆن یۆرۆ و عەرەبی سعودی – ئەگەرچی لەگەڵ دەوڵەتی یەمەنی دراوسێیدا لەشەڕدایە – و ئیماراتی عەرەبی و کۆریای باشوور لەو 10 وڵاتە گرنگەی لیستەی ئەڵمانیادا بۆ چەک فرۆشتن.

+ ژمارەکان چۆن لەلایەن حکومەت و بەڕێوەبەری گشتییەوە دەنرخێندرێن؟

ئەمە لە 6,8 ملیارد یۆرۆوە کەممان کردەتەوە بۆ 6,2 ملیارد یۆرۆ، ئەمە قسەی وتەبێژەکی وەزارەتی ئابوورییە. ئۆپۆزیسین بە توندی ڕەخنە لەم کارانەی حکومەت دەگرێ و ثییان وایە پارت دەسەڵاتدار بەتەواوی پەکی کەوتووە. Dietmar Bartsch فراکسیۆنی چەپ دەڵێت. بانەت چەک بۆ میسر و و سعودییە و ئیمارات بفرۆشرێت. چەک ناردن بۆ ئەم موشتەرییە گرنگانەی ئەڵمانیا ڕابگیرێت. ڕاپۆرتەکان نیشانی دەدەن لە 2015 دا ناردنی چەک کەمی کردەتەوە،لە لە بەر ئەوەی ساڵەی ریکۆرد شکاندن نییە وەک 2017
بە کورتی ئۆپۆزیسیۆن دەیەوێ هەر وڵاتە شەڕ بکات ،نابێت چەکی پێ بفرۆشرێ و بە ڕەوانە بکرێ.لەڕاستیدا مەبەست میسروسعودییە و ئیماراتە.

+ ئەنقەرە بە ئاشکرا تانکی ئەڵمانی لەدژی کورد بەکاردێنێ،چی لەمەڕ ئەمە زانراوە؟

سەرۆک کۆماری تورکیا ر.ت. ئەردۆغان بە گوێدانە ڕای گشتی نێودەوڵەتی دەیەوێ هێرشەکان بەسەر چکدارانی کورد YPGدرێژە پێبدات.” سەرەتا دەیانەوێ تیرۆریستان بنەبڕ بکەن و پاشان ژیان بۆ ئەو دەڤەرە بگەڕێنەوە”. ئەمە ڕاگەیاندنی ڕۆژی ٢٤/١/٢٠١٨ ئەردۆغانە.

حکومەتی ئەڵمانی ئەو داگیرکارییە بە نیگەرانییەوە سەرنج دەدات .
قسەکەرەکەیان وتی: داوا لە هەموو لایەک دەکەین تەقە بوەستێنن و ڕێگە بە ناردنی کۆمەکی مرۆیی بهێڵنەوە.
بۆ هێرشە زەمینییەکانی تورک تانکی جۆری لیوپاردیLeopard2A4 بەکار دەبەن. ئەڵمانیا لە نێوان 2006-2011 دا 350 دانەی لەم جۆرە تانکە ڕەوانەی تورکیا کردووە و هیچ مەرجێکیشی لەسەر تورکیا دانەناوە.

ئەگەرچی لە ساڵی ڕابوردوو دا لە گرێبەستەکاندا ئەڵمانیا داوای کرد دەبێت تەنیا بە پێی بڕگەی 5 ڕێکەوتنامەکەی ناتۆ ئەو چەکانە بەکار بێت،واتە بۆ داکۆکی لە خۆیان و هاوپەیمانێتییەکەیان. ڕۆژی ٢٤/١/٢٠١٨ سەفیری ئەڵمانیا لە تورکیا Martin Erdmann وتی لەگەڵ وەزارەتی بەرگری تورکیا لەمەڕ هێرشەکانی تورکیاوە قسەمان

کردووە.

+ پەلاماری تورکیا بۆ سەر کورد چ مانایەکی هەیە بۆ چەک ڕەوانەکردن بۆ تورکیا؟

ئەگەرچی تورکیا سەر بە ناتۆیە، بەس لە ساڵانی ڕابووردوودا چەندین جار حکومەتی ئەڵمانی ڕازی نەبووە چەک و تەقەمەنی بفرۆشی بە تورکیا. بەهای سەرجەم چەکی فرۆشراو بە تورکیا 83,9 ملیۆن یۆرۆ بووە و لە ساڵی ٢٠١٦ دا بۆ 34,2 ملیۆن یۆرۆ دابەزیوە. هەرشە سەربازییەکانی تورکیا بۆ سەر کورد چ ئاکامێکی دەبێت چانسێکی نوێ بات بۆ ناردنی چەک و تەقەمەنی بۆ تورکیا،حکومەتی ئەڵمانی لەم ڕووەوە نایەوێ هیچ بڵێت.

تورکیا دەیەوێ لیۆپاردی دوو مۆدێرنە بکاتەوە،واتە گەشەی زیاتری پێ بدات و داوا لە ئەڵمانیا دەکات ئەم کارەی بۆ بکات، بۆ ئەوەی بە هێز و توانایەکی گەورەوە شەڕی پێ بکات.گابریل لە دیدارێکیدا لەگەڵ چاوشئۆگلو ڕایگەیان لە کاتێکی نزیکدا پشکنین لەلایەن حکومەتی ئەڵمانییەوە دەکرێن. هەر چەپ و سەوزەکان بەتەنیا داوای وەستانی چەک و تەقەمەنی بۆ تورکیا ناکەن. پەرلەمانتاری کرریستدیموکراتەکان Norbert Röttgen دەڵی بەتەواوی دوورە تانکەکانی تورکیا تازە بکرێنەوە و پێشکەوتووتریان بکرێن. هەروەها پسپۆڕی سۆسیال دیموکراتەکانیش Rolf Mützenich دژی ئەو پرۆژەیە وەستایەوە.

٢٨/١/٢٠١٨

....

سەرچاوە: دەر تاگێ شپیگل ڕۆژی ٢٤/١/٢٠١٨

نامەی ئەپیکۆرس بۆ میناکایۆس ... و. لە عەرەبییەوە: ئەمین بۆتانی

پێویستە مرۆڤ دوودڵ نەبێ لە وردبوونەوەی فەلسەفیانە لە هەرەتی

تەمەنـدا، هەر وەك چۆن دەبێ لـە پـایزی تەمەنیشـدا وردبـوونەوەی فەلسەفیانە شەکەت و ماندووی نەکا. کاتێك پرسەکە پەیوەندیی بە بایەخدان بە ڕۆحەوە هەیە؛ هەرگیز کات زوو و درەنگی بۆ نیە، وەك چۆن کەسانێك هەن دەڵێن کە هێشتا کات بۆ وردبوونەوەی فەلسەفیانە نەهاتووە یان کاتەکەی بەسەرچووە، بە هەمان شێوەی ئەوەی دەڵێ هێشتا کات نەهاتووە بۆ گەیشتن بە شادمەندیی یانیش کاتەکە هەر بەسەرچووە. لەسەر مرۆڤ پێویستە لە گەنجی و پیری فەلسەفیانە وردبێتەوە، لە دۆخی دووەم بۆ گەڕاندنەوەی گەشیی لاوێتی لە میانی یادکردنەوەی ڕۆژانی رابردوو؛ لـە دۆخـی یەکەمیـش بۆ مکـوڕی و دامەزران، وەك کەنەفتێك لە رووی داهاتوودا سەرەڕای کەفوکوڵی گەنجێتی. بۆیە کۆشش و گەڕان پێویستە بۆ دۆزینەوەی ئامرازەکانی شادمەندیی، چونکە مرۆڤ بە دۆزینەوەی؛ هەموو شتێکی چنگ دەکەوێ؛ و دوای لەدەستدانیشی هەموو شتێك دەکا بۆ وەدەستهێنانی.

سەیری ئەو بنەمایانە بکە کە پێمدابووی و کاریان پێ بکە، بزانە کە لێرەدا ئەو توخمە پێویستانە هەن بۆ ژیانێکی شاد. ئەوە بیر خۆت بهێنەوە کە خوداوەند هەبوویەکی شادی ناکۆتایە وەك ئەوەی لە وێناکردنی هاوبەش بۆ خوداوەندێتی دیارە و هیچ ئاوەڵناوێك بۆ شادمەندی و نەمریی ناخرێتە پاڵی. باشتر وایە بیر لەهەر شتێك بکەیتەوە ئەو شادمەندی و نەمرییە دەپارێزێ. خوداوەند هەیە؛ ئەوە لە سەرەتای بۆچوون دیارە، بەڵام سروشتەکەی ئەوە نیە کە خەڵك بڕوای پێیەتی. ئەوەی خوداوەندی عەوام رەتدەکاتەوە بە هیچ شێوەیەك بێبڕوا نیـە، بەڵکـو بێبڕوای راستـەقینە ئەوەیـە کـە هەمـان ئـەو ئاوەڵناوانە دەخاتە پاڵ خوداوەند پێشتر بە باڵای عەوامدا هەڵیبڕی بوو. ئەم بۆچوونانە مەزەندە نین بەڵکو خەیاڵپڵاوییە. لێرەوەش شەڕ هەمووی بۆ مرۆڤی شەڕانگێزە و چاکەش هەمووی بۆ مرۆڤی چاکەکارە. عەوام راهاتووە وێنای تایبەتی بۆ چاکەمەندیی هەبێ، هەر بۆیە دەیـانبینی بـە تەنیـا ئـەو خوداوەنـدەیان پێ قبـووڵە کـە بـەو چاکەمەندییانەی ئەوان قایلە، بێجگە لەوە ئەوانەی دی گشتی ناجۆر و نابەجێن.

دووەم شت؛ بیرکردنەوەی خۆت لەسەر ئەوە چڕ و یەکلا بکەوە کە مەرگ شتێك نیە پەیوەندیی بە ئێمەوە هەبێ، لەبەر ئەوەی چاکە و خراپە هیچ راستیەکیان بۆ نیە بێجگە لە وژدانی ئێمەدا نەبێ. لێرەدا درککردنی ئەو راستییەی کە مەرگ شتێکی ئەوتۆ نیە، وامان لێ دەکا خۆشی لەو ژیانە فانییە وەرگرین بە بێ ئەوەی داوای مانەوەی هەتا هەتایی بکەین و تەنانەت ئاهێکی بۆ هەڵکێشین. هەڵبەت ئەویش لە

میانی ئەوەی هیچ شتێك لە ژیان ئەو کەسە ناترسێنێ بەو راستییە گەیشتبێ کە لەدەستدانی خودی ژیان هەرگیز مایەی ترسلێنیشتن نیە. ئەوەی دان بەوەدا دەنێت لە مردن دەترسێت نەك لەبەر ئەوەی دۆخێکی ترسناکە کە دێ، بەڵکو لەبەر ئەوەی چاوەڕوانکردنی خودی مەرگ شتێکی مەترسیدارە، بێگومان ئەو کەسە کەسێکی گێل و گەمژەیە.

گەمژەییە مرۆڤ خەم دایبگرێ لەبەر ئەوەی مردن بەدواوەیەتی، چونکە مەرگ شتێکە هەر کاتێ هات هیچ زەرەر و زیانێك ناخاتەوە. بەم شێوەیە مەترسیدارترین شت کە مرۆڤ لێی دەترسێ مەرگە؛ هەرگیز شتێك نیە پەیوەندیی بە ئێمەوە هەبێ، لەبەر ئەوەی مەرگ هیچ بوونێکی نیە هەتا ئێمە زیندووین، کە هاتیش ئەوساکە ئێمە بوونمان نەماوە. کەواتە مەرگ بەلای زیندووان و مردووانەوە وەك یەك هیچ بوونێکی نیە. بە مانای؛ مەرگ بەلای هەندێکەوە بوونی نیە و هەندەکەی دیکەش بوونیان نەماوە. بەمجۆرە؛ عەوام جارێکیان لە مردن دەترسن بەوەی کە شەڕ و خراپەی هەرە گەورەیە، جارێکی دیکەش ئارەزووی دەکەن بەهۆی ئەوەی سنوورێك بۆ شەڕانگێزییەکانی ناو ژیان دادەنێ. مرۆڤی دانا لە مەرگ ناترسێ، ژیانیش بار نیە بەسەریەوە، هەروەها دەرچوون لە بوون بریتی نیە لە شەڕ و خراپە.

هەمدیس زۆر و زەوەندیی خۆراك مایەی خۆشی نین بۆمان بەڵکو ئەوە جۆرە چاکەکانی خۆراکن چێژ و لەزەتمان پێ دەبەخشن، بە هەمان شێوە ئەوەی دەبێتە مایەی بەختەوەریی رەونەقی ژیانە نەك تەمەندرێژیی. ئەوانەشی ئامۆژگاریی گەنجان دەکەن روو لە ژیان بکەن و پیرەکانیش بە پیر مەرگەوە بچن کەسانی سادە و ساویلکەن، نەك لەبەر ئەوەی ژیان بەلای پیرەکانیشەوە هەمان رەونەقی هەیە، بەڵکو لەوەدا سادە و ساویلکەن کە نازانن خەمی دەستلەملانی ژیان و خەمی وەپیر مەرگەوە چوون لە راستیدا هەردووکیان یەك خەمن. خراپتر لەو ساویلکەبوونەش ئەو کەسەیە پێی وایە کە نەبوون بریتییە لە کرێکی چاکە:
کە لەدایك دەبین، بە زووترین کات لە دەرگاکانی هادیس رەت دەبین.*

ئەوەی قسەیەکی لەمجۆرە بە مکوڕی و لە دڵەوە دەکات، بۆ خۆی ناکوژێ؟ چونکە بەدەستەکانی خۆی دەتوانێ ئەو ڕێگاچارەیە تاقیبکاتەوە هەر کاتێك بیەوێ. ئەوەیشی کە بە گاڵتەجاڕییەوە ئەو قسەیە دەکات؛ بێگومان ئەوە دەبێتە گاڵتەجاڕییەك لەو شوێنەی پێویستی بە رژدی و راستییە. با ئەو نموونەیە لەبەرچاو بگرین کە ئایندە بۆ ئێمە نیە، بەڵام هاوکات ئەوەندەش نامۆیە نیە پێویست نەکا چاوەڕوانی بین لەبەر ئەوەی هەر دێ، یانیش وەڕس و بێزار بین لێی هەروەك ئەوەی ئەو ئایندەیە لە داهاتوودا بمێنێتەوە و هەرگیز

نەگات.

سێیەم شت ئەوەیە، کە پێویستە تێبگەی هەندێ لە شەهەواتەکان ئاسایی و سروشتیین و هەندێکیشیان زیادەن، و هەندێ لە شەهەواتە سروشتییەکان پێویستن و هەندێکیشیان سروشتیین و بەس. و هەندێ لە شەهەواتە پێویستەکان گرنگ و پێویستن بۆ شادمەندیی و سەعادەت، و هەندێکێشیان بۆ ئۆقرەیی و سوکنایی لەش، هەندێکی دیکەش پێویستن بۆ خودی ژیان…

* ئەو دێڕە هی سۆفۆکلیسە، هادیس جیهانی خوارەوەیە، یاخود دۆزەخ لە ئەفسانەی گریکی.

کاریکـــــــــــاتێر … ئازادی…کاریکاتێریست: جێبار

م□شع□ل ب□ ن□و□نەرا یەتی کێ دەسخۆشا نەی دا گیرکردنی عەفرین لە ئوردوگان دەکات؟! ... موزەفەر عەبدوڵا

خالید مەشعەل ، ڕا بەری پێشوی جوڵا نەوەی ئیسلامی حەماسی فەلەستینی (حەماس) ، کە تا قمێکی کۆن□ پەرستو تیرۆیستی ئیسلامی ها وشێوەکا نی

کوردستانە ، لەم ڕۆژانە لە بۆنەیەکدا دەسخۆشانەی لە ئەردوگان کردەوە بۆ داگیرکردنی شاری عفرینو کوشتوبڕی خەڵکەکەیو فەرهود کردنی سەروماڵیان.
ئەم هەواڵەش بۆتە جێگای پرسوڕاو هەڵوێستگیری بەرچاوی زۆر کەس کە لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنوتۆڕەکۆمەڵایەتی یەکاندا ڕەنگی داوەتەوە. بە تایبەتی بۆتە بەهانەیەک بۆ تەقینەوەی بورکانی ڕقو قینەی قەومی زۆرێک لە ڕۆشنبیرو نوسەرو سیاسەتمەدارە ناسیونالیستەکان لە دژی هەمو خەڵکی فەلەستین، وەک ئەوەی مەشعەل نوێنەری هەمو ئەو خەڵکە بێت.

جا بۆ نادروستی نیشاندانو دژی ئینسانی بونی ئەو ڕابوچونو هەڵویستەش دەکرێت بەهەمان شێوە بپرسین کە ئاخۆ تاقمە ئیسلامی یەکانی کوردستان هەمویان ، بە تایبەتی یەکگرتو کۆمەڵەی ئیسلامی کە پاڵپشتی ئوردوگانو دەسەڵاتەکەین، تەنانەت دەستی حەماسیشن ، نوێنەرایەتی هەمو خەڵکی کوردستان دەکەن لەم سیاسەتو هەڵویستانەیان؟!

بە ڕای من ئەمانەی کوردستان نەک هەر نوێنەرایەتی زۆرایەتی خەڵکی کوردستان ناکەن تەنانەت ئەوانەش کە خۆیان بە موسلمان دەزانو پەیرەوی هەمان ئاینی ئەو تاقمە ئیسلامی یانە دەکەن نوێنەرایەتی زۆرێک لەوانەش ناکەن. بێگومانە هەزاران کەسی ئاسایی سیاسی و نا سیاسی خۆیان بە موسلمان دەزانن وەک کەلتورو نەریتیکی سەپیندراو بەسەریاندا بەڵام لە ڕویی سیاسی یەوەو بە کردەوە دژی هەمو ئەم تاقمە ئیسلامیانەن. ئەوە ڕاستە هەمو رژێمو تاقمە ئیسلامی یەکان لە ڕووی فکری و سیاسی یەوە نوێنەرایەتی ناوەرۆکی ئیسلام دەکەن بەڵام ئەوەش راستە کە زۆرایەتی ئەوانەی خۆیان بە موسڵمان دەزانن پەیرەویەکی زۆر زۆر کەمی ناوەڕۆکی ئیسلام دەکەن وەکو دەستورو یاساو ڕێساو نەریتێک بۆ ژیان. شێوە ژیانی هاوچەرخانەی زۆربەی ئەوانەی خۆیان بە موسڵمانان دادەنێنن پێچەوانەی ناوەرۆکی دەقەکانی قورئانو شەریعەیی ئیسلامە . بە ووتەی هەمو مەلاو ئیسلامی یەکان بەشی زۆری خەڵک هیچ لە ئیسلام نازانن تەنها ئەو کاتە ئیسلامو خوداو پێغەمبەریان کەمێک دێتەوە یاد کە بە ناچاریو بەزۆر ڕودەکەنە مزگەوتو دوو سەرماوقولات لەدەدەن بەناوی نوێژەوە.

تەنانەت ئەم ڕاوبۆچونە بۆ حزبە قەومی یەکانیش وایە. بە دەیان هەزار کوردزمان، تەنانەت ناسیونالیستن لە ڕووی سیاسی و فکری یەوە بەڵام پارتیو بارزانی ، یاخود یەکێتی و تاڵەبانی، بە نوێنەری خۆیان نازانن . هەرچەندە ئەو حزبانە لە زۆر ڕوەوە بەرگری لە

ئاسەو ئامانجی ناسیونالیستی ئەوانیش دەکات.
بۆیە ئەم هەڵویستە بە مەشعەلو حەماسیش هەر وایە.نابێت و هەڵەیە بەبەهانەی ئەم ڕاوهەڵوێستە فکری و سیاسی یەی مەشعەلی تاوانبار هێرش بەریتە سەر هەمو خەڵکی فەلەستینو عەرەبزمان. یاخود نوکولی لەو کێشەو ستەمی قەومی یە بکەیت کە دەیان ساڵە لەسەر ئەو خەڵکەیە. یاخود دەسخەشانی سیاسەتەکانی دەوڵەتی ڕەگەزپەرستی ئیسرائیل بکەیت کە لە دژی ئەو خەڵکە پەیڕەوی دەکات.

ڕاستی یەک هەیە ئەویش ئەوەیە لەو کاتەوەی دەوڵەتی ئیسرائیل بە هاوکاری دەوڵەتە ئیمپریالیستەکان لەسەر بنەمایەکی قەومی و دینی پێکهاتوە کێشەو پرسو ستەمی قەومیش لەسەر خەڵکی فەلەستینیش سەریهەڵداوە. هەر وەک چۆن کێشەو پرسو ستەمی قەومی دەیان ساڵە لەسەر خەڵکی کوردستان هەیە لەوەتەی ئەم دەوڵەتە قەومی یانە لە عێراق سوریاو تورکیاو ئێران پێهکهاتون.لەسەر ئەم بنەمایەش دەیان ساڵە کارەسات قەوماوە.

کەسانێک ئەم ڕاستی یانە نەزانیتو کوێرانە بە یەکسانی هێرش بەرنە سەر مەشعلو حەماس لەگەڵ هەمو خەڵکی فەلەستین ئەوە وەک ئەوە وایە کە مەشعەلو حەماس بە نوێنەری هەمو خەڵکی فەلەستین بزانێت وبناسێت.ئەمەش هەر وەک ئەوە وایە کە یەکگرتو کۆمەڵ بە نوێنەری هەمو خەڵکی کوردستان بزانیت کە بەهەمان شێوە پشتیوانی لە کارو سیاسەتەکانی ئوردوگانی فاشی دەکات .

ئەوانەی ئەم ڕاوبوچۆنو هەڵوێستیان هەیە یان لە ناڕۆشنیانەوەیە یان لە نەزعەی سیاسی شۆڤێنیستی قەومی یەوەیە.
لە واقعدا مەشعەلو حەماس نەک هەر نوینەرایەتی زۆرایەتی خەڵکی فەلەستین و کێشە ڕەواکەی ناکەن بەڵکو عەباسو فەتحیش بەهەمان شێوە نوێنەرایەتی زۆرایەتی خەڵکی فەلەستینو تەنانەت کێشەکەشی ناکەن .

هەمو لایەک لەسەر هەقە کە ئیدانەی سیاسەتی شەرخوازانەو سەرجەم سیاستەکانی ئوردوگانی قەومی و ئیسلامی و، تەنانەت دەوڵەتی تورکیاش بکات ،کە لەسەر بنەمایەکی قەومی دامەزراوە.هاوکات پێویستە ئیدانەی ڕاوهەڵوێستی مەشعەلو هەمو سیاسەتو کردەوەکانی حەماسیش بکرێت. بەڵام هەڵەیەکی گەورەیە ئەمانە بکەین بە بەهانە بۆ هێرش بردنە سەر خەڵکی فەلەستینو کێشە ڕەواکەی.

ئەگەر کەسانێک بە فرمێسکە تیمساحی یەکەی نەتەنیاهو خۆشخەیانە دەبێت کە بە کوژرانی مناڵانی کوردستان دەیڕژێت یاخود بە بزەو

خەندەکەی بۆ دەوڵەتی کوردی دەیکات ئەوە یان لە ناڕۆشنیو خۆشخەیاڵیا نەوەیە یاخود لە بونی نەزعەی شۆڤینیا نەوەیە.
بە ڕاستی دەوڵەتی تورکیاو ئوردوگان هەروەک دەوڵەتی ئیسرائیلو نەتەنیاهو کە هەردولایان خاوەنی سیاسەتی س□□رکوتگەرا نەو ڕەگ□ز□پ□رستانەن بەرامبەر بە خەڵکی ناوخۆی ژێر دەسەڵا تەکەی خۆیان ئەوە هەرگیز ناتوانن ببنە ڕزگارکەری خەڵکانی دەرەوەی دەسەڵاتو دەوڵەتەکانیان.

بۆیە هەر کەسێک لە ڕوانگەیەکی سیاسی چینایەتییەوە لەم ڕواداوانە بڕوانێت ئەوە پیویستە پەری بەم ڕاستیانە بەرێت.لەسەر ئەم بنەمایانەشە کە مەشعەلو حەماس نوێنەرایەتی هەمو خەڵکی فەلەستین و کێشە ڕەواکەیان ناکەن. بەڵکو بە نوێنەرایەتی هەمو ئەو دەسەڵاتو جوڵانەوەو تاقمە ئیسلامی یانەی هاوشێوەی خۆیان دەسخۆشانە لە ئۆردوگان دەکەن بۆ داگیرکردنی عفرین کە تاقمە ئیسلامی یەکانی کوردستانیش دەگرێتەوە .

٢٠١٨-٤-٣
موزەفەر عەبدوڵا

کۆمەڵگای پ□رلە جنێو ... هۆشیارجەمال

گەر چاوێکی خێرا بگێڕین بە نێو تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان و کەناڵە ئاسمانییەکان ، وهەروەها ئاوڕێک لە چواردەورمان بدەینەوە دەگەینە ئەو ئەنجامی کە لەئێستادا کۆمەڵگای کوردی هەنگاو هەنگاو بەرەو کۆمەڵگایەکی جنێو فرۆش هەنگاو دەنێت، کە ئەمەش جگە لە کاریگەریەکی خراپە لە ئێستادا سەرەتایەکی خراپە بۆ نەوەکانی داهاتوو چونکە دێنە سەر کەلتورێکی وێرانە.

کەلتوری جنێو مێژوویەکی تاڕادەیەک کۆنی هەیە لە ناو حزبە سیاسیەکانی کوردستاندا ، ئەوان هەرکات بەرژەوەندیان لەگەڵ یەک نەبوبێت و لە کاتی جیابونەوە و پەرتبووندا لە جیاتی قبووڵکردنی یەکتر ، دژی بەرامبەر جنێو و تۆمەتیان بۆ یەکتر هەڵبەستووە.

لەدوای جیابوونەوەی باڵی مەکتەبی سیاسی لە پارتی بەهۆی تێڕوانینی جیاوازەوە بە شۆڕش و حوکمڕان و حیزب بە چەندان شێوە جنێو و تۆمەت دەدرایە پاڵیان، ئەم کەلتورە حیزبەکانی تریش هێنایان لەگەڵ خۆیان تا ڕاپەڕین و دواتریش لە شەڕی ناوخۆ گەیشتنە ئەوپەڕی جنێوی ناشرین وخراپ نەما نەچێتە گوێی هاوڵاتیانەوە ، جیابوونەوەی باڵی ڕیفۆرم لە یەکێتی و لەدایکبوونی بزووتنەوەی گۆڕان بووە هۆی دروستبوونی کۆمەڵێک جنێوی توندی سیاسی کە هەردوولا هەکاربوون.

تا ئەڕۆ ئەوو سیاسەتە بوو بەپەیام لە ڕووی کۆمەڵایەتیەوە جۆرێکی تری جنێو حزوری هەیەکە پیاوانی ئاینین کە بەشێکی زۆریان لە مینبەری مزگەوتەکانەوە و هەفتانە و ڕۆژانە لە ڕێگای کەناڵە ئاسمانیەکانیانەوە جنێو بڵاودەکەنەوە، هونەرمەندێک نوسەرێک شاعیرێک هەر بەچوونێکی هەبێت کە جیاواز بێت لە بیرکردنەوە و تێڕوانینی ئەوان دەبێت خۆی ئامادە بکات بە چەندین جنێو و ئیهانە لە کاتێکدا کە زۆرترین جار کە کتێبەکە یان وتاری نوسەر یان شعری شاعیرێکیان نەخوێندۆتەوە.

ئاشکرایە کۆمەڵگای کوردی کۆمەڵگایە کە زۆر زوو کاریگەری ئاینی و سیاسی لەسەر جێ دەهێڵێت ، چونکە کۆمەڵگایەکی تائێستاش تەقلیدیمان هەیە بۆیە ئەم جنێوە بەشێوەیەکی خێرا بەناو کۆمەڵگادا بڵاودەبێتەوە کە ڕاگەیاندنەکانیش هەکارێکی سەرەکین بەتایبەت کەناڵە ئاسمانیەکان و تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان بە تایبەت فەیسبووک چونکە لەئێستادا دەچنە هەموو ماڵێکەوە.

لە ئێستادا چەند هاوڕێیەکی بەڕێز سەرقاڵی دامەزراندنی ڕێکخراوێکن بەیارمەتی نەتەوە یەکگرتووەکان بە ئەوەی هەوڵبدەن ڕێگا لە زیاتر بڵاوبونەوەی ئەم کەلتورە ناشرینە بگرن کە بە ناوی ئازادیەوە کە دەردێکی کوشندەی بە ناونیشانە هاتۆتە هەموو ماڵێکەوە.

من پێم وایە لە ئێستادا درەنگ نیە وەک چۆن بەشێکی کۆمەڵگا توانی بەچەند ساڵێک ئەم کەلتورە بە مەرامی خۆی بڵاوبکاتەوە ، ئاواش بەشێکی تری کۆمەڵگا بە هەستکردن بە بەرپرسیارێتی دەتوانێت ڕێگا لە تەشەنەکردنی ئەم کەلتورە بگرێت لە پێناو ئەوەی ناکرێت نەوەکانی ئایندە چاو هەڵبەنن لە دونیا وکۆمەڵگایەک دا ڕاستەوخۆ بەرکەوتەی لەگەڵ کۆمەڵگایەکی جنیو فرۆشدا بێت.
ژیانی ئەمڕۆش بریتی نیە لە (خەو ، هەستان ، خواردن ، سێکس) بەڵکو بەیە ڕێگادراوە بژین بەرپرسیارێتی لەسەر شان بگرین ، جۆرێک بژین لایەنی کەم خۆمان ئاسوودە کردبێت نەک ویژدانمان ئازارمان بدات هیچ

بەرهەم و چالاکیەکی گشتیمان نەبوبێت.

پارتی بۆ هەمیشە خۆی بە زوڵملێکراو دەزانێت؟ … جیهاد موحەمەد

پارتی هەمیشە هەست بەوە دەکات گەلەکۆمەکێی لێ دەکرێت، هیچ حیزبێکم نەبینیوە هێندەی ئەم حیزبە ترس لە کودەتا و لە گەلەکۆمەکێی کردبێت بە چەکێک بۆ دژایەتی هەموو لایەک، هەر بەم چەکەش ئەندامان و لایەنگران وهەوادارانی خۆی گێشدەکات. ئەم ترسەی پارتی و ئەم چەکەی بە دەستیەوەیەتی، کارێکی کردووە، کە زۆر جار ئەندامان و هەوادارانی گومان لە هەموو کەس بکەن، هەموو رەخنەیەک بە دایەتی بزانن، تەنانەت گومان لە دەستەکانی خۆشیان دەکەن. ئەم ترس و هەراو زەنایەی پارتی، کە هەموو لایەنێکی پی تۆمەتبار دەکات، لە لایەن حیزب و لایەنەکانی ترەوە ژیرانە وەڵام نادرێتەوە، بەڵکو زۆر جار لە داخدا، کە داخ و کینە لە سیاسەتدا زۆر خراپە، بە جۆرێک دەکەونە بەرگریکردن لە خۆیان، کە دەکەونە هێندێک هەڵەی ڕاگەیاندنەوە، کە هێندەی تر مێدیاکان وێران دەکات و کەرقی بە متمانەیی بە مێدیاکان بەرزتر دەکەنەوە و، بەمەش دەرەقەتی مێدیا زەبلاحەکانی پارتی نایەن، کە دەمێکە پارە و پولێکی زۆریان بە تەرخان کردووە و، کردوویانە بە دیوارێکی گەورەی بەرگرییکردن لە خۆیان و لە سیاسەت و حوکمڕانییەکەیان.

پارتی بەم گومانکردن و دەپیسییە لە هەموو لایەنێک، چەند مەبەستێکیان هەیە، یەکەم، لەسەر پرنسیپی"درۆ بکە، درۆ بکە، درۆ بکە" تا درۆکان دەبێت بەڕاست و ئیتر تۆ بە راست دەزانن و هەرچەندە درۆبکەیت خەڵک بە راست وەریدەگرێت. بە تایبەتی مەبەستیان لەم پرنسیپە دزێوە ئەوەیە، کە سۆزی زۆربەی جەماوەری کوردایەتی رابکێشن بەلای خۆیاندا، ئەم جەماوەرەش بە کاتی دەنگدانەکان، پارتی زۆر سوودیان لێ وەردەگرێت، چونکە تەنها پارتی بە نوێنەری راستەقینەی کوردایەتیەکەیان دەزانن. لە لایەکی تر بە زیاتر

تۆكمەكردنى جەماوەرە حيزبييەكەى خۆيان، بۆ ئەوەى ئەو جەماوەرە هيچ كات كەلێنى تێنەكەوێت و هەميشە خۆيان و حيزبەكەيان بە راست بزانن، بۆيە وا هەموو لايەنێك دژيان وەستاوەتەوە. پارتى دەمێكە ئيش لەسەر مەسەلە كوردایەتييەكە دەكات و توانيوێتى ئەم مەسەلەيە بكات بە هەڵلاو و راگەياندنێكى گەورە، كە تەنها پارتى توانيوێتى پێ لەسەر دامەزراندنى دەوڵەتى كوردى دابگرێت، مەسەلەى ريفراندۆمەكەشيان رەنگە چەندين مەبەستى لە پشتەوە بووبێت، بەڵام گرنگترين مەبەستيان هەر ئەمە بوو، كە سەرنجى هەموو جەماوەرى كوردایەتى لە باشور و لە بەشەكانى ترى كوردستاندا رابكێشن بەلاى خۆياندا، بە راستيش ئەمەيان بۆ چووە سەر، لەگەڵ ئەوەى ريفراندۆم شكستى هێنا و بە فەرميشى وازيان لێهێنا.

مەبەستێكى ترى پارتى لەم چەك و سياسەتكردنە، ئەوەيە، كە بە هەموو لايەنێكى كورد لە پارچەكانى ترى كوردستان، بە تايبەتى پارتە رۆژه□□تييەكان، كە وجودێكى بەرچاويان هەيە لە باشوردا، هەروەها بە ئەنەكەسەى دۆستى خۆيانى رابگەيەنن، كە تەنها پارتى دەتوانێت ئەم ئەزموونەى باشور و ئەم حوكمڕانييەى باشور، كە ناوى (حكومەتى هەرێم)ى كوردستانە لە عێراقدا بپارێزێت، زياتر ئەمەشيان بەوە بۆ چۆتە سەر، چونكە لە ماوەى ٢٧ ساڵى رابردوودا پارتى توانيوێتى بە پلەى يەكەم و لە پێش يەكێتيشەوە حوكمڕانبێت و دەستى باڵاى هەبووە لەم حكومڕانييەدا، لە لايەكى تريش□و□ ستراتيجيەكەيان بە جۆرێك تووشى دەستەگەريى بووە، كە سەركردایەتيەكى ديار و ئاشكرايان نەماوە و بووە حيزبێكى فرە كوێخا، بۆيە ئەو متمانەيەى نەماوە، كە مەسەلەى كوردایەتى بەرێتە پێشەوە. لەو لاشەوە كۆمەڵێك حيزبى ئيسلاميى هەيە، كە نە جەماوەرى كوردایەتييەكە و نە لايندارانى راستەوخۆى پارتيش بڕوايان پێناكەن بەوەى، كە پرسى كورد بخەنە پێش دينەكەيانەوە. بزووتنەوەى گۆڕانيش دواى وەفاتى رێخەرى گشتيان، لاى خودى جەماوەرەكەى خۆيان نەبێت، لاى پارتى و لاى زۆربەى جەماوەرە كوردایەتييەكە و لاى حيزبەكانى دەرەوەى باشور هێندە حسابى لەسەر ناكرێت وەك جاران. ئەمانەش هەموويان بوون بە خێر بۆ پارتى، كە بتوانێت بەكاريان بهێنێت، بە تايبەتى ئەو شەڕە نەخوازراوەى ئێستا لە نێوا بزووتنەوەى گۆران و شاسوار عەبدول واحيدا هەيە.

پارتى بە هۆى ئەوەى تاقە حيزبى حوكمڕانن لە كوردستاندا، پارە و پولێكى زۆريان لەبەردەستايە، ئەوەتا موچەى هەموو مامۆستايان و فەرمابەرانيان كردووە بە نيوە موچە، لە پێناوى ئەوەى پارەكانى

خۆیان کەم نەبێتەوە، بەم پارەو پولە زۆرەی بەردەستیان توانیویانە کەم و زۆر پشتیوانی زۆربەی حیزبەکانی دەرەوەی باشور بکەن و هەموو جارەکیش وا پارەکەیان پێ دەدەن، کە ئەم پارەیە پارەی کوردایەتیە و تەنها پارتیش دەتوانێت ئەم سەروەتەی کوردایەتی بپارێزێت، بۆ ئەوەیە هەمیشە ئەم پارتانە بە وریاییەوە لایەنداری پارتی بکەن و ببنە بە حەرەسی بەردەرگیان، نەک ڕۆژێک "مانگا بمرێت و دەش ببڕێت".
بە کورتی و بە پوختی دەمەوێت ئەوە بڵێم، پارتی سیاسەتێک دەکات، کە هەمووی لەسەر بنەمای فڕوفێڵ هەڵنراوە، بەڵام لە بەرئەوەی لە دواجاردا ئەم فڕوفێڵەیان بە چەتە سەر و توانیویانە سوودی لێ وەربگرن، بە هیچ جۆرێک پارتی لەم سیاسەتە پەشیمان نییە، مەگەر ڕۆژێک، کە لوتیان بدات بە بەردی گەڕیچەکەیاندا.

جیهاد موحەمەد/ ٣/٤/٢٠١٨

ناڕەزایەتی بەرەو بایکۆتی دەنگدان ... سەکۆی ئەنارکیستانی کوردیی-زمان

بیست و حەوت ساڵە دزی و تاڵانی و ئاودیوکردن و فەرهوود و گەندەڵیی و جەنگی نێوخۆ و پەشلەشکریی دەوڵەتانی ناوچەکە و هێنانی کۆمپانییە جیهانلووشەکان، دیوەکەی دیکەی بریتیبووە لە بیست و حەوت ساڵە ناڕەزایەتی و شکست و ئەزموونگیری و هوشیاربوونەوە و زیاتربوونی نەفرەتی خەڵک.

بەڵام بەداخەوە وێڕای ئەو هەموو ئەزموون و دەرکەوتنەی ڕاستی پشتی درووشمە هەڵخەڵەتێنەرە ناسیونالیستی و ئایینی و چەپییەکان، هێشتا خەڵکی ناڕازی هۆکاری سەرنەکەوتنی تێکۆشان و ناڕەزایەتییەکانی خۆی دەرکنەکردووە و هەر ئەوەش بووە بە هۆی زاڵمانەوە و بەردەوامی تاڵانچییان و گەندەڵکاران و ملهورانی ڕامیار و دەستبژێرەکان، هەر ئاواش لەبارمانەوەی زەمینەی تەڵەکەبازیی ڕامیاران و بە گەڕخستنی دەزگە و نێوەند و دەستکەلا فریودەرەکانی خەڵک، لەوانە

ڕێکخراوە بەناو جەماوەرییەکانی پاشکۆی پارتییەکان و حکومەت و گرووپی جۆراوجۆری بەناو ناحکومی (NGO) و بەندگەی پەرەستگەکان و ئایینکاران و نووسەران و هونەرمەندان و …تد و پارتییبازیی چەپەکان و بەڵێنی بەهەشتی "نەتەوەیی" نەتەوەچیان و "ئاسمانی" ئایینکاران و "دەوڵەتیی" چەپان.

ساڵی ٢٠٠٦ ناڕەزایەتی پەنگخواردووی پانزە ساڵەی چین و توێژە بەشمەینەتەکانی کۆمەڵ بە مانگرتنی کرێکارانی تاسەڵوجە و خۆپیشاندانی ساڵیادی کیمیابارانکردنی هەڵەبجە تەقییەوە و بە خۆپیشاندان و ناڕەزایەتییەکانی کەلار و دیانە و ڕانیە و ..تد سەرتاسەری بووەوە و ناڕەزایەتییەکان بوون بە سەرەتایەک بۆ دەرکەوتنی جیاوازی نێوان بەرژەوەندی و ئامانجی ڕامیاران و خەڵک، دەسەڵاتداران و کۆمەڵ، دارا و نەدار. بەڵام بەداخەوە ئەو کات هەشتا ئاستی خۆهوشیاریی خەڵک سنوورەکانی خۆشباوەڕیی پارتییایەتی و نەتەوەچییەتی و ئایینی نەبڕیبوو و هەر ئەوەش بوو بە دەسمایەی دەستەکانی سەرو فەرمانداریی هەرێم و لە نێو خودی دەسەڵات باڵێکی نەتەوەچیی بەناوی "گۆڕان و گۆڕانخوازیی" قوتکرایەوە و سواری شەپۆلەکانی ناڕەزایەتی خەڵك کرا و بە ماوەی یەک دەهە توانی ناڕەزایەتی خەڵک بخاتە خزمەت پاراستینی سیستەمی لەبیگەریی پارلەمانی و خۆشباوەڕکردنی خەڵك بە جەلادانی دەسەزی گەل.

بەڵام وەڵای یەک دەهە ئەزموونی جۆراوجۆر لە دەسەڵاتداربوون و هاوئامانجبوونی ئۆپۆزسیۆن، داخستن و خەندەقکردنی سنوور لە ڕووی "خۆبەڕێوەبەریی ڕۆژاوا"، هێنانی لەشکری داعش، بڕین و نەدانی مووچەی خەڵک (ڕامیاریی تەقەشوف)، کردنەوەی چەند بارەی دەرگەی سنوورەکان لە ڕووی لەشکری دەوڵەتی تورکیە و گۆڕینی ناوچەی سلێمانی بە پارێزگایەک لە دەسەڵاتداریی دەوڵەتی ئیسلامی ئێران و هەزار و یەک نەهامەتی و فێڵ و تەڵەکەی دیکە، کەچی هەشتا زەمینەی لەخشتەبردنی جەماوەریی ناڕازیی لەبارە و هەشتا کڵاوی نەتەوەچییەتی و یەزدان و سۆشیالیزم لەسایەی دەوڵەت و پارتییایەتی دەچێتەوە سەر خەڵك و مەلاکان دەتوانن خۆپیشاندانەکان بگۆڕن بە کۆنوێژی ڕۆژانی هەیینی و دەسەڵاتداران دەتوانن ناڕەزایەتییەکان بگۆڕن بە شارچێتی و ناوچەگەریی و گەمەی شەڤینیستی زمانی و دەستەبژێری نووسەران و میدیا وەک لاقی چوارەمی سەروەریی چینایەتی دەتوانن بە سۆزی خۆشباوەڕانە و ناهوشیاریی خەڵک گەمەبکەن و ناڕەزایەتییەکان بە سەرمایەگوزاریی ڕامیاریی بەکاربەرن و هەشتا چەپەکان دەتوانن یەکسانبوونی زیندانییانە لە سایەی دەوڵەتی

دیکتاتۆریی "پارتیی پێشڕەو" مژدە بدەن.

سەرباری چوار خول لە گاڵتەجاریی پارلەمانی، کەچی خەریکە جارێکی دیکە ڕامیاران و کاندیدەکانی گاڵتەجاریی پارلەمان دەبنەوە بە قسەکەری خەڵک و لەنێو ڕیزی پێشەوەی خۆنیشاندانەکان خەریکی سەرمایەگوزارییکردنن لەسەر خۆشباوەڕیی خەڵك و چەندبارەکردنەوەی سیناریۆکانی بیست و حەوت ساڵی ڕابوردوو، چاوەڕوانکردنەوەی خەڵک بۆ خولێکی دیکە لە گاڵتەجاریی پارلەمانی و نائومێدکردنی خەڵکی ناڕازی لە هەر بزووتن و ناڕەزایەتی و هەوڵێکی گۆڕین.

بەداخەوە، هێشتا خۆشباوەڕمانەوە و ناهوشیارمانەوەی زۆرینەی خەڵك، ئەو زەمینەیەی ڕەخساندووە، کە ڕامیاران و پارتییەکان و کاندیدەکانی خوارووی عیراق خەڵکی ناڕازی خواروو بەوە بترسێنن، ئەگەر "سووننەکان" دەنگنەدەن، ئەوا "شیعەکان" زاڵدەبنەوە و ئەگەر "شیعەکان" دەنگنەدەن، ئەوا "سووننەکان" زاڵدەبنەوە و ڕامیارە کوردیی-زمانەکانیش ناڕازییانی "هەرێمی کوردستان" بەوە دەترسێنن، ئەگەر کوردیی-زمانەکان دەنگنەدەن، ئەوا دەسەڵاتدارانی خواروو زاڵدەبنەوە!

ئایا ئیدی کاتی ئەوە نەهاتووە، کە هەموو کەسێکی نێو چوارچێوەی سنوورەکانی عیراق لەخۆی بپرسێت؛ ئایا لەنێوان ڕامیاران و پارتییەکان و دەسەڵاتداران و کۆمپانییەکانی باسوور و باکوور، "شیعە" و "سووننە" و "کورد" چ جیاوازییەك هەیە؛ چ شتێك هەیە، ئەمی ڕامیار کرد بێت و ئەوی دیکە نەکرد بێت؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، کە خەڵکی نەدار و بێدەسەڵات لە کاتی هەستیاردا ئامرازی کارا بۆ سەپاندنی داخوازی و ویستەکانی خۆی بەکاربەرێت، کە بایکۆتی دەنگدان و خۆڕێکخستنی کۆمەڵایەتییانەی ڕیزەکانی خەڵکە بۆ پێکهێنانی خۆبەڕێوەبەریی نانێوەندییانەی گشت ناوچەکانی عیراق و یەکگرتنەوەی فێدرالیستییانە و هاوپشتییانەی گشت چین و توێژە چەوساوەکان لە یەکدی دژی ڕامیاران و پارتییەکان و حکومەتەکان؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، ڕیزی پارتییەکان و گرووپە ڕامیارییەکان چۆڵبکەین و لەنێو ڕێکخراوە و ئەنجوومەن و هەرەوەزییە سەربەخۆ و ئاسۆییەکان خۆمان ڕێکبخەین و ڕێکخراوە و ئەنجوومەن و هەرەوەزییە جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی و ئابوورییەکان بکەینە تان و پۆی خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵایەتی؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە هەر نەدار و بێدەسەڵاتێك لە خۆی بپرسێت؛ بۆچی من و ئێمە دەتوانین هەموو ڕامیار و سەرمایەدارێک بکەینە پارلەمانتار، دەسەڵاتدار، ئەی بۆچی ناتوانین بەخۆمان خۆمان ڕێکبخەین و لەسەر بنەمای ئامانج و بەرژەوەندی هاوبەشی چین و توێژی نەدار و بێدەسەڵاتەکان خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵایەتی خۆمان پێکبهێنین و بە ملهوڕیی و مشەخۆریی ڕامیاران و دەسەڵاتداران و بەڕێوەبەران و سەرمایەداران کۆتاییبهێنین؟

ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، لەو هاوکێشەیە تێبگەین، کە بەردەوامی ستەمی هەزاران ساڵە و سەروەریی چینایەتی بەرهەنجامی ناهوشیاریی و خۆشباوەڕیی و نائومێدی و لەخۆنامۆبوونی ئێمەی نەداران و بێدەسەڵاتانە و لەنێوچوونی ئەوانیش هەر بەرهەنجامی هوشیاربوونە و بەوابەخۆبوونەوە و یەکێتی ئێمەی نەدار و بێدەسەڵاتکراوە؛ بۆچی تە بە ئەندامبوون دەتوانیت پارتییەکان بەهێزبکەیت، بە دەنگدان ڕامیاران بە پارلەمان و دەسەڵات بگەیەنیت، بە کاریکرێگرتە مشەخۆران سەرمایەدار بکەیت، بەڵام بە یەکگرتنی خۆت لەنێو ڕێکخراو و ئەنجوومەنە کۆمەڵایەتییە سەربەخۆکانی خۆت، ناتوانیت چەوساندنەوە لەنێوبەریت و مشەخۆری و سەروەریی هەڵبوەشێنیتەوە و کۆمەڵگەیەکی ئازاد و یەکسان و دادپەروەر و ناچینایەتی پێکبهێنیت؛ مەگەر هەموو بوون و سەرهەڵدانێک بەرهەنجامی هوشیاری یان ناهوشیاریی ئێمەی چین و توێژی نەدار و بێدەسەڵاتەکان نییە؟

ئیدی کاتی ئەوە هاتووە، کە ئێمەی چەوساوە لەجیاتی ئەوەی پاشاکەییانە ئەوە بکەین، کە ڕامیاران وەك شوانە بە ئێمە دەڵێن دەبێت چی بکەین، بەخۆمان ئازادیخوازانە و یەکگرتوو بە خۆڕزگارکردن و هەڵوەشاندنەوەی کۆیلەتی چینایەتی و ڕزگارکردنی بوونەوەرانی دیکە و پاراستنی ژینگە لە ملهوڕیی ڕامیاران و مشەخۆریی سەرمایەداران، بڕیاربدەین کە چی بکەین و چۆن بە گەڕانەوە و بەدەستهێنانەوەی ژیان و ئازادی و خۆبوون و خۆبەڕێوەبەریی تێبکۆشین.

– بەرەو دەرپەڕاندنی ڕامیاران و ئایینکاران لەنێو ڕیزی ناڕەزایەتییەکانی خۆمان
– بەرەو خۆڕێکخستنی ئاسۆیی و کۆمەڵایەتیی چین و توێژی نەدار و بێدەسەڵاتەکان
– بەرەو بایکۆتکردنی دەنگدان و ڕەتکردنەوەی سیستەمی دەوڵەتی
– بەرەو پێکهێنانی هەرەوەزییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکان و سەندنەوەی کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری لە دەوڵەت و

سەرمایەداران
– بەرەو پێکهێنانی خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵایەتیی لەسەر بنەمای یەکێتی فێدرالیستی هەرەوەزییەکان و ناوچەکان و هەرێمەکان
– بەرەو کۆمەڵەی ناچینایەتی

سەکۆی ئەنارکیستانی کوردیی-زمان
٢٩ی مارچی ٢٠١٨

سایتی سەکۆی ئەنارکیستان
www.anarkistan.com

پەیجی فەیسبووکی ئەنارکیستان
www.facebook.com/sekoy.anarkistan

سەکۆی ئەنارکیستان لە تویتەر
[Posts by anarkistan]

سەکۆی ئەنارکیستان لە تێلێگرام
https://t.me/anarkistan_KAF

ئیمەیل ئادرەسی ئەناکیستان
anarkistan@riseup.net

کوردی هائیم و حەیران (10) … هێمن عومەر خۆشناو

ئەو دەمەی مرۆ بیەوێت قەتماغی سەر برینان لاببات، هەنسکی بەجەماوی ناو قوڕگ و هەوکان وەندابکات، حەسرەتان هەڵکێشێ، دەنگ و هاواری بەجەماوی میللەتەکەی وەدەنگ بێنێتەوە، سوکنایییە ئەگەر ئەوی لێ هەمبەرتە، لە ترپەی دڵت تەبگات، لە هەناسەی هەلبزرکاوت بپرسە، بە تاسەوە گوێ ڕابەرە، بەناو شەقامەکانی مێژوودا بڕوا و یەك بە یەکیان تەی بکات. لە ئەمە ئەگەر بە هەموو گەلێك ڕاست بێت، بۆ فرمێسکی سەربەدراوی گەلی ئەمە زۆر دوورە، دوور بە قەد ئاسمان

ڕێسمان، سوور وەك ڕەنگی لێوی منداڵانی خنكێنراوی ناو گۆمی خوێن و دڵی جەسوور!

وەختێ لێت دەپرسن باسی هەڵەبجە بكە، تۆ نازانی لە كوێوە دەست پێبكەیت، ئاخر ئەو لە رەسم و وێنەكانیشت بە گومانە، گاهێ ئەوەی لە هەناوانە بۆی هەلدەڕێژیت، سەری سووڕدەمێنێت، چما ئەو نها بە توركی قسان دەكات و دایك و باوكی كوردن و بابەلباب كوردبوونە، بەڵام ئەو تشتەك لە كوردی فێم ناكات، وێ گاڤێ بۆ تۆ دەردەكەوێت، میللەتێك پشتی 29 ساڵان نەیتوانیوە ئەو تراژیدیایە بە برای شیریی خۆی بناسێنێت، ئاخر چ گلەیی لە جیهانی دوور بكرێت؟، جیهانێكی سەنگ دڵ و ویژدان شاخ!

حەیف بۆ وڵاتی فرمێسك سەربڕدراو، مخابن بۆ كوردی هائیم و حەیران، سەد ئەسەف و هەزار داخ، وەختێ قەتماغی برینان هەڵدەدەینەوە، هەموویان گوێ قوڵاغ دەكەن، چاویان زەق دەبن، بە تاسەوە گوێ دەگرن، وەك ئەوەی برای شیریان تازە لە هەسارەیەكی دیكەوە هاتبێتەوە و هەواڵی ئەوێیان بۆ بگێڕێتەوە. نازانن ئەوە هەقایەتێك و دووان نییە، ئەوە كەندوێ هەقایەتانە و كوردی هائیم و حەیران تا ماوە هەناوی هەر تژینە لە هەقایەتی پڕ لە تراژیدیا.

پارتی تا ئێستا لە نیازی توركیا تێنەگەیشتووە یان ناچارە لەسەر ئەم هەڵوێستانەی ؟ … عیماد عەلی

جموجوڵ و نیازەكانی توركیا بە روونی دیارە، دەیەوێت بە بەردێك لەچەند چۆلەكەیەك بدات. لە رۆژئاوا لە دەرئەنجامی هاوكێشە ناوچەیی و نێوخۆییەكەی سوریا و هەڵوێستی زلەێزان و یاریكردنی ئەردۆگان بە كارتەكان، ه بێ دەربەستی فیعلەكەی بۆی چووە سەر و عەفرینی داگیركرد و ئەگەر بەوشێوەیە بە ئاسانی و بێ كاردانەوەی هیچ لایەنكی پێشرەوی بكات دوور نیە مەبەستی لە شوێنەكانی تریش

بپێکێت، سەرەای ناوچەکانی رۆژهەڵاتی فورات قسەیتر هەڵدەگرن. لە باشوور، ئیستغلالی بارودۆخی دوای ریفراندۆمی کردووە و رۆژ نیە فرۆکەکانی بوردومانی هەر ئامانجێکیان بوێت نەکەن و هێزی زەمینیش بە ئازادیەوە تەراتێن دەکات و پیلانی گەورەتریشی بەدەستەوە ئەگەر زەمینەی بۆ خۆش بکرێت.
لە باکوور تا رادەیەکی باش لەم کاتانەدا لە لایەن پەکەکەوە لێدانی گورچکبری بەر دەکەوێت، بەڵام ئەوەی جێگەی سەرسورمانە و پرسیارێکی بەجێیە؛ بۆچی لە کاتی پرۆسەی داگیرکردنی عەفرین ئەم چالاکیانەی باکووری کوردستان جێبەجێ نەکران و دواخران بۆ ئەم کاتە کە کاریگەریەکانی ساناتر دەبێت .

ئەگەر وردتر بینەوە بۆ ئەوەی نیازی تورکیا لە کوردستانی باشوور ئاشکرا بکەین دەبێت هەڵوێستە رۆژانەیی و مامەڵەکانی لەگەڵ پێشهاتەکاندا بخوێنینەوە:
*جەخت لەسەر داگیرکردنی شەنگال دەکاتەوە، هەرچەند دەزانێت ئامانجێکی قورسە و شوێنێکی ستراتیجیە و تەنها بەخۆی ناتوانێت بەرەو ئەو ناوچەیە بجوڵێت ئەگەر گڵۆپی سەوزی عیراق و ئیران و ئەمریکا و روسیاشی بۆ هەڵنەکرێت و دیارە فشارەکانی لە رێگەی راگەیاندنی ئەو جۆرە ئامانجەی لەمبارەوە رۆژانە دەریدەخات، مەبەستی شتی ترە وەك چۆن لەبارەی مەنبەجەوە هەروەها رۆژانە مانۆری سیاسی و ئیعلامی دەکات.

*بوردومانەکانی باشوور لە لایەن تورکیاوە زۆر بووە و ئەگەر بزانێت سەردەکەوێت و هەڵوێستی هاوپەیمانەکانی ئەرێنی بێت دوور نیە پێشرەوی زەمینیش بکات و، لەوبارەوە هەوڵی هەماهەنگی عیراق دەدات، جگە لە ملکەچبونی پارتی کە بە ئاسان دەیبینێت. ئەمەش نەك تەنها بۆ لێدانی پەکەکە بێت بەڵکو مەبەستی سیاسی ناوچەیی خۆی هەیە و ئامانجە گەورەکەی جێگیربونی وەزعی سیاسی ناوچەکەیە لە سەر زەمینەیەك کە لە قازانجی ئامانجە ستراتیجیەکانی ئایندەی خۆی بێت.

* ئەم جارە گەورەترین ئامانجی تورکیا لە جموجوڵەکانی لە کوردستانی باشوور ئەوەیە وایدەبینێت هەلێکەو رەخساوە و تابتوانێت پێشرەوی بکات و بۆ ئەوەی ئەوسا بەهانە بداتە دەست عیراقەوە کە سوپاکەی بە ئاسانی بەرەو کوردستان بجوڵێنێت و ئەزمونەکە بە دەردی نسکۆ بروات. بۆیە ئەگەر لەم بارەوە ئێران و عیراق زۆربەژۆر لەبەر ئامانجی سیاسی خۆیان بەدوور لە تورکیا رێککەوتنێکیان لەم لایەنەوە بە زارەکیش کردبێت، ئەوا تورکیا بە کردەیی ناتوانێت بە ئاسانی جێبەجێی ئامانجە سیاسی و عەسکەریەکانی بکات و ئەو ئامانجە دوور

دەبێت کە بە تەواوی کوردستانی باشوور رادەستی ناوەند بکرێتەوە و تەنانەت لەوکاتەدا فیدراڵیەتەکەش چارەنوسی نادیار دەبێت.

*ئەگەر هاوکێشە نێودەوڵەتیەکە لەمەر ئەم ناوچەیە بە دڵی ئەردۆگان کارلێك بکات و بە پێی نیازەکانی ئەو زەمینە سازی بکات، ئەوە لە هیچ شتێك سڵ ناکاتەوە و بە ملهوری خۆی هەمان کردەوەی عەفرین دووبارە و سێبارە دەکاتەوە.

* پارتی گیرۆدەی دەستی ئەو ملکەچبونەی خۆیەتی کە لە ماوەی چەندین ساڵە خۆی رادەستی تورکیا کردووە لەبەر ئەوەی سەرجەم هێلکەکانی خستۆتە سەبەتەکەی تورکیاوە و ئێستا لەسەرجەم رووە ئابوری و سیاسیەکەوە هیچ بوارێکی نەماوە مانۆر بکات و جگە لە خۆبەدەستەوەدانی هەمیشەیی هیچی بۆ نەماوەتەوە و ناچارە کە هیچ هەڵوێستێکی نەبێت و لەوانەیە لە ڵیدانی پەکەکەش خودپارێزی بکات ئەگەر هاوکار نەبێت.
* ترسەکە لەوێدایە کە تورکیا تەنها بە کوردستانی رۆژئاواوە ناوەستێت بەڵکو بۆ توندوتۆڵ کردنی وەزعی خۆی و بۆ ئەوەی کوردستانی باکوورزیاتر بخاتە ژێر رکێفی خۆیەوە، دەیەوێت لە باشوور و رۆژئاوە دایبرێت و وەزعی سیاسی پارچەکانی کوردستان بۆ پێش روخانی سەدام و شۆرشەکانی بەهاری عەرەبی بگەرێنێتەوە و ئەگەر بکرێت پارچەیك کێکی گەورەی لەو هاتوهاوارە دەست بکەوێت.

* هەوڵی تورکیا بۆ کردنەوەی دەروازەیەکی نوێ لەگەڵ عیراق دوور لە دەسەڵاتی هەرێمی کوردستان نیشانەی نیازی دوورمەودای تورکیایە لەوبارەوە، کە ئەگەر بکرێت بە رەفتار و هەنگاوی ئابووری هەرێم قەتیس بکەن و گەمارۆ بدەن و هیچ بواری هەناسەدانێکی نەمێنێت و زیاتر وەلیل بێت و بەپێی خۆی بە یەکجاری روو بکاتە بەغدا کە گەورەترین ئامانجی تورکیایە لەپێش ناوەندی عیراقیش.
* ئەمریکا بۆ هەمووانی دەرخست کە دۆستی هیچ لایەنێکی کوردستان نیە و ناکرێت بۆ سبەی چاوەرێی هەڵوێست لەمەر هەر جموجوڵێکی سیاسی وعەسکەری تورکیا لەمەر پەکەکە و هەریمی کوردستان لە ئەمریکا بکرێت. بۆیە تاکە ئاواتی کورد خۆرێکسختنەوە و یەکگرتویی و هاوکاری لایەنە سیاسیەکانی کوردستان خۆیانن کە تا ئێستا درکیان بە ترسناکی وەزعەکە نەکردووە و مەشغولی شتە بچوکەکانن.

ئێران و عیراقیش لەمەر جموجوڵی تورکیا لە هەرێمی کوردستان وادەیبینن کە زیان لە بەرژەوەندیەکانیان نادات و هەرچۆنێك بێت گەرانەوەی هەرێم بە یەکجاری بۆ حوکمی سەنترالیزمی عیراق و لێدانی

ئەزمونەکەی هەرێم و تەنانەت ئەگەر بە پێشێلکردنی دەستورەکەیشی بێت ئامانجی تورکیا و ئێران وعیراقیشە پێکەوە.
بۆیە پارتی بەم هەڵوێستەی ئەمرۆی دەریدەخات کە یان ناچارە لەم رەفتار و متبون و بێ فزەیەی لەمەر کردەوەکانی تورکیا و تا ئێستا لە رەفتار و گوفتارەکانی وادەردەکەوێت هەروەك نە بای دیبێت نەباران، بە هەمان شێوەی جاران مامەڵە لەگەڵ پێشهاتە رۆژانەکە دەکات و زیاتریش ملکەچ دەبێت، یان ئەوەیە باوەر ناکات کە تورکیا نیازی ئەوەندە خراپ بێت وەك چۆن پێشتر پێی هەڵخەڵەتابوو تاوەکو ریفراندۆم هەموو شتێکی هێنایە سەر بەرە و، لەوێدا تورکیاش بۆ هەمووان دەرکەوت نەك تەنها بۆ پارتی.

ئەوەی لێرەدا پێویستە بوترێت، ئەمرۆ یەکەمین و تاکە دوژمنی گەورەی کورد لەم قۆناغەدا کە پیلانی دۆزەخیانەی بۆ سەرجەم پارچەکانی کوردستان هەیە تورکیایە و، دەبێت لە روانگەی نیازەکانی تورکیاوە کورد دژەپیلانی هەبێت و هەنگاو بنێت، بەڵام دەسەڵاتە شکستخواردوەکەی ئێمە هیچ خەمێکی نیە و گیرۆدەی دەستی شکستەکەی خۆیەتی و تەنها پێداگری لەسەر مانەوەی خۆی دەکات و بەس، تادواجار دەستی لەبن هەمبانەکەوە دەردەچێت و ئەوەی قوربانی بۆ دراوە ئێوە خۆش.

وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان ... رۆزا شوان

لەم ساڵانەی دواییدا، مۆدەی هونەری وێنەکێشان لەسەر دەموچاودا (فەیس پێنتین) بە تایبەتیش لەسەر دەموچاوی منداڵاندا، بە شێوەیەکی بەربڵاو لە هەموو جیهاندا تەشەنەی کردووە. لە شوێنە گشتییەکان و لە مۆڵەکان و لە ناوەندە بازرگانییەکان و لە باخچە گشتییەکاندا، تەنانەت لە ماگدەناسەکانیشدا، لە بۆنەکانی جەژنی لەدایکبوونی منداڵان و لە بۆنە کۆمەڵایەتی و نیشتمانی و وەرزشییەکان و لە ئاهەنگەکانی باخچەکانی منداڵان و قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا، یا لە (رۆژی جیهانی منداڵان) دا، وێنەکێشان بە بەپێی رەنگاوڕەنگی ئاویی تایبەت، لەسەر رومەتەکان و دەموچاوی

منداڵاندا بووە بە باو، بە مەبەستی خۆشی و شادی و گەشی و زەردەخەنە خستنە سەر لێوەکانی منداڵان.

منداڵان، کە وێنە لەسەر دەموچاویاندا دەکێشرێت، هەست بە خۆشی و شادییەکی زۆر دەکەن.. وەکو وێنەی: گوڵ، پەپولە، هەنگ، چۆلەکە، هەڵۆ، دەموچاوی پشیلە و شێر و پڵنگ، یا کاراکتەرە ناسراوەکانی فیلمە کارتۆنییەکان، پیتەکان و نووسین،…هتد.

لە ئێستادا مێژوونووسان و زانایانی دەروونناسی، وێنەکێشان لەسەر دەموچاودا، وا لێکدەدەنەوە، کە بۆ سەرنج راکێشان و لاکردنەوە و خۆدەرخستنی کەسایەتییە.

(فرۆید) پێی وایە:" وێنەکێشان لەسەر دەموچاو یا لەسەر جەستەدا، بە هەستکردن و خۆنازینی خودە"

لە ئەمەدا وێنەکێشان لەسەر دەموچاو، لە نێوان مێردمنداڵان و گەنجاندا بە شێوەیەکی بەرچاو بڵاوبۆتەوە، بە تایبەتیش لە کاتی یارییە وەرزشییەکاندا، لە نێوان بینەران و هەواداران و هاندەران و هیواخوازانی سەرکەوتن و بردنەوەی تیپە وەرزشییەکانی یانە ناسراوەکان یان یارییە نێودەوڵەتییەکانی فوتبۆڵ و یارییەکانی تری، کە بە زۆری وێنەی ئاڵاکانی وڵاتەکانیان، بە بۆیەی ئاویی رەنگاوڕەنگ لەسەر رومەتەکانیان دەنەخشێنن، بەم شێوەیە گوزارشت لە هاندان و لە پاڵپشتی تیپەکانی وڵاتەکانیان دەکەن.

بێگومان دایک ناتوانێت لە بەردەم حەز و داواکردن و وێکگرتن و گریانی منداڵەکەیدا بوەستێتەوە، کە دەبینێت منداڵە هاوتەمەنەکانی، وێنەی رەنگاوڕەنگ لەسەر رومەت و دەموچاویاندا کێشراون، منداڵەکەی ئەمیش وەکو ئەوان حەزی لێیە کە وێنەیەک لەسەر دەموچاویدا هەبێت. ناچار ئەو دایکە ملکەچی داوا و وەکی کچەکەی یا کوڕەکەی دەبێت.. لە لای وێنەکێشێکی هونەری دەموچاو نەخشاندن، خواستی جگەرگۆشەکەی دێنێتە دی و دڵی خۆشدەکات.. گەرچی لەوانەیە کە زیانەکانیشی بزانێت کە چین.

لە زۆر لە وڵاتانی جیهاندا، هەندێک لە هونەرمەندانی سەرقاڵبووی ئەم هونەرە، وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان، بۆتە پیشەیان و مایەی پارە دەسکەوتنیان.. (رەفە)ی هونەرمەندی وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان دەڵێت:" من ماوەی دە ساڵە وێنە لەسەر دەموچاوی منداڵان دەکێشم.. چەندین کلیشەی جیاوازم هەیە، وەکو وێنەی: ئاژەڵان، گوڵ، ئەستێرەکان، کاراکتەرە کارتۆنییەکان، پیتە ئینگلیزییەکان، لەسەر دەموچاوی منداڵان دەکێشم.. لە هەر بۆنەیەکدا نزیکەی (پەنجا وێنەی جیاواز) دەکێشم.. تێکڕا لە هەر

(دە خولـــەک)دا وەنەیەک دەکێشم.. (سـی) ڕەنگـی بۆیەی ئـاوی بەکـاردەهێنم. بەجگە لە وەنەی تـر، کە بە پێـی بەنەکـان دایـان دەهێنم و دەیان کێشم”

دەربارەی مێژووی سەرهەڵدانی هونەری وەنەکێشان لەسەر دەموچاو و (تاتـۆ) یاخود هەڵکاری و داکوتینی ڕەنگ لەسەر لەش، بە پێی ئەو بەڵگـانەی کە بە لاشەی مـرۆڤە مۆمیاکراوەکـانەوە دۆزراونەتەوە، مێژوویەکـی زۆر کۆنـی هەیە، بە چـاخی بەردیـن دەگەڕێتەوە، واتـا چەندین هەزار ساڵ بەر لە مێژووی زایینییەوە هەبووە.. مرۆڤی کۆن لەسەر دەموچاو و قۆڵ و مەچەک و جەستەیاندا، وەنەی خۆر و مانگ و ئەستێرەکان و گوێ و دڵ و باڵندە و ئاژەڵیان نەخشاندووە.. ئەوان باوەڕیـان بەوە هـەبوو، کە ئەم وێنانەی سەر لەشیان بەختیان بۆ دێنن و لە رووحـە پیس و شەڕانییەکـان دووریان دەخەنەوە.. هەر بۆ پێـی بەڵگەی مێژوویـی، ئەم هونـەرە لە نـەو سـۆمەرییەکان (کە بە ڕەچەڵەکـــەک دەچنەوە سـەر کـورد و لە چیاکـانی کوردســتانەوە شۆڕبوونەوە)، چینییەکان، یابانییەکان، فەرعونییە میسرییەکان، بوونی هەبووە.

هـونەری وەنەکێشـان لەسـەر دەموچـاودا، لە شـانەی ئەوروپیشـدا، بڵاوبەوە، بە گوزارشتکردن، لە خۆشی و شادی یا لە ناخۆشی یا لە گرژی و مۆنی و تووڕەیی. لەسەر دەموچاوی ئەکتەرەکانیاندا، بە پێی مەبەست، وێنەی ڕەنگاوڕەنگیان دەکێشا.

دواتریش ئەم هونەرە، بوو بە دیاردەیەکی باو لەسەر دەموچاوی (قەشمەچییەکان)ی نمایشەکانی سێرکەکـان.

لە چارەگی کۆتـایی سـەدەی رابـردوودا، بەشێـک لە هونەرمەنـدە وەنەکێشەکان، هۆگری وەنەکێشان لەسەر رومەـت و دەموچاوی منداڵان بـوون، لە میـانەی وەنەکێشـانی کەسایەتییە کارتۆنییەکـان و وێنەی داهێنانی تـازەی وەکو: فڕۆکە و ڕۆکێت و ئۆتۆبیل، هەندێ داهێنانی تازەشیان خستە سەر شێوازەکان و بەکارهێنانی ڕەنگە ئاوییەکان و وەنەکێشانی سەر دەموچاوی منداڵان، تا لە هونەرێکی تازە بچێت.

بەسو دایکان و باوکان لەگەڵ ئەوەدا، کە بە هەموو هێز و شێوە و شێوازێک خۆشی و شادی بخەنە دڵی منداڵەکانیانەوە.. بەڵام ناشێت ملکەچی زیدەنازیان ببـن و هەمـوو خواست و داواکرییەکیـان بە بهێنەدی.. پەیوستە لە هەر هۆکـارێکی زیانبەخش بیان پارێزن، کە زیـان بە تەندروسـتی ئەمڕۆ و داهاتوویـان دەگەیەنـێت.. لەوانەیە منداڵانی دەپاک هەست بە زیانبەخشین و کارتێکردنی، گەلێ شتی جوان و بـریقەدار لە رواڵەت و زیـانبەخش لە ناوەڕۆکـدا نەکەن.. دەشێ

وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی ناسکیان، جوانی و خۆشییەکی زۆریان پێببەخشێت بەڵام لە هامان کاتیشدا زیانێکی زۆریان پێبگەیەنێت.

لە ساڵی (٢٠٠٩) دا دەزگای خۆراک و دەرمانی ئەمریکی، لە بارەی وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان کە لە زۆربوونێکی فراوان دایە، ئاگادارکردنەوەیەکیان راگەیاند، لە بارەی زیان و کاریگەرییە خراپەکانی ئەو بۆیانە و فرشانەی کە لە وێنەکێشانی سەر دەموچاوی منداڵاندا بەکاردەهێنرێن، چ زیانی دەرەکییان لەسەر پێستی منداڵاندا هەیە کە هێشتا بە تەواوی گەشەیان نەکردووە، وەکو: سووربوونەوە، خوران، بیرۆ (ئەکزیما)، هەستیاری پێست (حەساسییە) سەرئێشە، برین بوون، دومەڵ دەرکردن، کەمبوونەوەی تاوانا زانیارییەکان بە شێوەیەکی کاتی یا هەمیشەیی، لاوازبوونی بەرگریی لەش، هەوکردنەوە، ئاوسان، گوڵە نەخۆشی (لەسەر رومەتەکان و دەوروبەری لووتدا سووربوونەوەیەکی زۆر دروست دەبێت)، جەندین نەخۆشی تری پێست، تەنگە نەفەسی (رەبۆ)، کەم خوێنی، کارتێکردن لە کۆئەندامی دەماری.
بە کورتی دێینە سەر زیانەکانی بۆیەکان و فرشە بەکارهێنراوەکان بۆ وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان.. کە لەم سێ خاڵەدا چڕمان کردوونەتەوە:
١ـ زیانەکانی ئەو ماددە کانزاییانەی کە لە پێکهاتەی بۆیەکان دان:
لە ئەمڕۆدا بۆیەیەکی زۆری ئاوی و بۆیەی ئاسایی دار و دیوار، لەژێر چاودێریدا نین و وەکو پێوست پشکنینیان بۆ ناکرێن، بە شێوەیەکی بازرگانی دروست دەکرێن و مەرجە پێویستییە تەندروستییەکانیان تێدا نین، ئاگاداری و مێژووی بەرهمێنان و مێژووی ئێکسپایەربوونیان لەسەر نییە، پسوولەی (ڤنگر بەت) ی مارکەی جیهانیشیان لەسەر نییە، بە پێی ستاندارد نین، زانیاری چۆن بەکارهێنانیشیان لەگەڵدا نییە.. بۆیە گومان لە ساغی و لە نەبوونی مەرجە تەندروستییەکان لە ئەو بۆیە رەنگاوڕەنگانە دەکرێن.

زۆربەی ئەو بۆیانەی کە بۆ وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان بەکاردەهێنرێن، ناتەندروستین، ماددەی کیمیاوییان تێدایە، توخمی کانزای قورسیان تێدایە، لەوانەش توخمی (قوڕقوشم)، قوڕقوشم لە سروشتدا هەیە، تا ئەمڕۆش پێکهاتەیەکی گرنگە، لە دروستکردنی گەلێ ماددە و پیشەسازیدا، وەکو: بۆیەکان، بەنزین، پێچانی وایەرەی کارەبا، پاتری، گەلێ شتی تریش.

ئەو بڕە قورقۆشمەش کە لەو بۆیانەدا هەن، سێ هێندە زیاترە لە ڕێژەی دیاریکراوی ئاسایی و دڵنیایی.. پشکنینەکان ئەوەیان سەلماند، کە لە هەر کیلۆگرامێکی ئەم بۆیانەی دەموچاوی مندالاندا (٢٦٠٠) ملیگرام قوڕقۆشم هەیە، کە بە ڕادەیەکی زۆر ڕێژەی دڵنیایی بە زیانی ڕەتداوە، وەکو زانراوە کە ڕادەی ئاسایی (٩٠ملیگرم/ گیلۆگرام)ە.

قوڕقۆشم ژەهراوییە، لەوانەیە لە میانەی وێنەکێشان لەسەر دەمووچاودا، منداڵان تووشی خوراندن و سووربوونەوە و هەوکردن و نەخۆشییە هەستیارییەکانی پێست ببن، دەشیش قوڕقۆشمی ناو ئەو بۆیانە، لە ڕێی خانەکانی پێستەوە بچێتە ژێر پێستەوە، منداڵان تووشی ژەهراوی بوون بە قوڕقۆشم ببن. قورقۆشم هۆکارێکیشە بۆ کارتێکردن خراپ لەسەر کۆئەندامی دەماری، مێشک، گورچیلە، هەش، کەم خوێنی، لاوازی بیستن، دواکەوتنی گەشەکردنی منداڵان.

بۆیە پزیشکە پسپۆڕەکانی پیست، داوادەکەن کە ئەو بویانەی بۆ وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان بەکاریان دەهێنن، قەدەغە بکرێن و ئەوانەی لە ئێستاشدا لە بازاڕ و فرۆشگاکاندان، دەست بە سەریاندا بگرن و بیانکێشنەوە.

دەسەڵاتدارانی (هونگ کۆنگ) بە ئاگادارییەک، بە فەرمی فرۆشتنی هەموو ئەو بۆیە ئاوییە ڕەنگاوڕەنگانەیان قەدەغەکردن، کە بۆ وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان بەکاردەهێنرێن، دوای ئەوەی کە ئاشکرابوو، کە بڕێکی زۆری قوڕقۆشمیان تێدایە.

ئەگەرچی هەندێ لە وێنەکێشانی ئەم هونەرە، خۆیان بۆیە ڕەنگاوڕەنگەکانی وێنەکێشانی سەر دەموچاوی منداڵان، لە بەروبوومی ڕووەکی و ڕۆنی سوک و بۆیەی خۆراکی دروست دەکەن، بەڵام ئەم ڕەنگانەش لە ژێر چاودێری و پشکنینی پسپۆڕاندا نین، هەموو مەرجێکی پێویستی تەندروستی و دڵنیایان تێدا نییە.. بۆیە نابێت باوەڕ بەم بۆیانەش بکرێن.

وەکو وتمان لە بۆیەی دار و دیوارشدا، ڕادەیەکی زۆر قوڕقۆشم هەیە، پێویستە منداڵان لە دار و لە دیواری تازە بۆیەکراو دوور بخرێنەوە، لە وڵاتانی ڕۆژئاوادا، کە دیوار و چەپەر و شوورە و دەرگای حەوش تازە بۆیە بکەن، لە ئەمسەر و ئەوسەری دیوار یا شوورەکەدا، لەسەر دوو کارتۆن دەنووسن (تازە بۆیە کراوە).. بە زۆری مەبەستیان ئەوەیە کە دەستی پێوە نەدەن، نەباکا ئەو قوڕقۆشم و مادە زیانبەخشانەی کە لە پێکهاتەی بۆیەکەدان، زیان بە پێستی ئەو کەسانە بگەیەنێت، کە دەستیان بەر بۆیەکە بکەوێت و بنووسێتە دەستیانەوە..

هەندێ باری تایبەتیش هەیە، کە لە رێی ئەو بۆیانەوە، منداڵ توشی و زیبکە و دومەڵ و دەموچاو سووربوونەوە و خوران دەبێت، لە دۆخێکی وادا، پێویستە ئەو منداڵە ببرێت بۆ لای پزیشک، تا دەرمان و مەرهـەم و چارەسەری پێویستی بۆ بنووسێت.

٢ـ فرشەکان هۆکارێکن بۆ گواستنەوەی نەخۆشییەکان لە نەخۆشەوە بۆ ساغ:

ئەو فرشانەی کە لە وێنەکێشانی سەر دەموچاوی منداڵانیدا بەکاردەهێنرێن، بە زۆری مەرجی تەندروستییان تێدا نییە، هۆکارێکی گرنگن بۆ گواستنەوەی میکرۆبەکان و ڤایرۆسەکان و بیرۆ و تەنگەنەفەسی و لاوازی بەرگری و نەخۆشییەکانی پێست، لە منداڵانی تووشبوو بەم نەخۆشیانە، بۆ منداڵانی تەندروست، بە تایبەتیش لە منداڵانی تووشبوو بە نەخۆشییە درمییەکان و درێژخایەنەکان..

چونکە زۆریەی وێنەکێشەکان، هەر هەمان فرشە بەکاردەهێنن و نایان گۆڕن، بە باشی و بە جوانیش نایان شۆرن.

٣ـ پێویستە هەر منداڵێک بۆیە و فرشەی تایبەتی بە خۆی هەبێت: تا نەخۆشییەکان لە رێی فرشەی بەکارهێنراوەوە لە وێنەکێشان لەسەر دەموچاو لە منداڵێکەوە بۆ منداڵێکی تر نەگۆازرێتەوە.. چونکە وێنەکێشەکان چەند جارێک هەمان فرشە بەکاردەهێنن و فرشەکانیان لە هەمان رەنگەکان هەڵدەکێشن و لە هەمان دەڤری ئاودا، هەڵدەکێشن کە بۆ پاکردنەوەی فرشەکانیان دایان ناوە.

پزیشکە پسپۆرەکانی نەخۆشییەکانی پێست، چەند مەرجێکیان بۆ هونەری وێنەکێشان لەسەر دەموچاوی منداڵان داناون، بۆ ئەوەی کە بۆیەکان و فرشەکان زیان بە منداڵان نەگەیەنن و تووشی نەخۆشیان نەکەن، لەو مەرجانەش:

١ـ بەکارهێنانی بۆیەی زۆر باش و کواڵێتی بەرز، ماددە هەستیارییەکانیان و کیمیاوییە زیانبەخشەکانیان تێدا نەبێت.. لە لایەن لەیەنە پسپۆرەکانیشەوە پشکنینی باشیان بۆ کرابن، مێژووی دروستکردن و کۆتایی بەکارهێنانیان بەسەرەوە بێت.

٢ـ جەختکردن و دڵنیابوون لە پاکی ئەو فرشانەی کە تایبەتن بە هەر منداڵێک.. فرشەی بەکارهێنراوی منداڵێک بۆ منداڵێکی تر بەکارنەهێنن لە وێنەکێشانی سەر دەموچاودا.

پێویستیشە فرشەکان نەرم بن، رەق و دڕ نەبن، بۆ ئەوەی ئازاری دەموچاو و رومەتەکانی منداڵان نەدەن.

٣ـ ئەوەش ل□ بەرچاو بگیرێت، کە نا بێت رەنگە تاریک و تۆخەکان بەکاربهێنرێن، وەکو رەنگی:(رەش و خومی و قاوەیی تۆخ) ئەم رەنگانە تیشکی خۆر هەڵد□م□ژن.

٤ـ باشتر وای دایکان ل دوای دوو کاتـژمر، ل ون رنگاونگ
کشراوکانی سر دموچاوی منداکانیان، لایبرن و ب ئاوی پاک،
پاک بیان شرن، هیچ بیک ب دموچاویانو نمنت.. نباکا
رنگکـان شیببنو، ل خانکـانی دموچاویـانو بچن ژـر
پستیانو و ببن هکـاری ژهـراوی بوونی پـست.

ل کتاییدا، هیوای خشی و شادی و گشی و زردخن ب منداا
خشویستکانمان دخوازین، رگریان لناکین، ک ون لسر
دموچاو و رومتی ناسک و خکانیان بکشن، ک دبینین منداکی
کوردمان ب بی رنگاونگ ئالای رنگین و پیرزی کوردستانیان
لسر رمتکانی کشاو، زر دگشینو و دخـش دبین..
بام زر پویستـ ل ونکشانی سـر دموچـاو و رومتکـانی
منداا جوانکیلکـانمان ل بنکاندا، ب پی رنمایی و مرج
تندروستیی باشکان بن.. تا جگرگشکـانم ل تندروستییکی
باشدابن و ب خشـی بــژین.. چـونک گلکمـان چـاوی بیـوت
منداانی نوی ئمان.. ک هیوای داهـاتووی کوردسـتانن.. تا
بتوانن برین و ناسریکانی ئمان ساـژ بکن.. داهـاتوویکی
شیاوتـر ب کورد و کوردستان دابینبکن.
(*) ب نووسـینی ئم بـابت سـوودم ل چـنـد سـایتکی عربـی و
ئینگلیزی ورگرتوو.

رزا شوان
نرویـج: ٤ی/ ئاپریل/ ٢٠١٨

هنـاق بری بهنژینـا ئـاخ یـان–توخمبوونـــا فینـ .. ئمیـــن بتـانی

ژخو رابـ
رابـ ل؛
وختـ ئدی
بیرا ت لسر ت نهت!!

هندە ئێدى
وەرزێ دۆتنا بەلگايە
ژگوهانێت ئاخێ!!!
هندە ئێدى
وەرزێ مەخەلكرنا (با)يە
ل بن چەنگێن هۆگريێ!!!
وەرزێ چنينا قازوقولنگايە
دناڤ لاتێن ئاسۆيێ!!!
يارۆۆۆ
توژى كەرەمكە
ڤێ ژڤانا خۆ ڤەڕەڤينە و
قەفتێن خاترخاستنێ
لسەر هەمى شينواران دانە.
نێ تو يێ دبينى
رەژى شەرمێ ژئاگرى ناكەت!
هەمى رەزوباغان
ڤەدگەڕينتە ناڤ چاڤێن دويكێلێ!!!
ما تە گوه لێ نيە با چ دكەت؟!
سيڤاندێن دانعەمر دگرينيت و
خيڤەتا هيڤييان بۆ بێواريێ ڤەددەت!
ئاڤ چننە! هەر بەحس نەكە!!!
دبيتە پت پتا وێ دگەل ئاخێ و
زەلالبوونا يارى و نەياريێ شێلى دكەت!!!
ژمن ڤەبە لۆۆۆۆۆ
هندى جانێ من قەترە دكەت
دێ فڕم،
دێ فڕم و
ژمالباتا ئاخێ
تنێ دێ دلۆپەكا خوينێ دگەل خۆ بەم!
ژمالباتا ئاڤێ
تنێ بەلەمەكێ كون رێهەڤالێ منە!
ژمالباتا ئاگرى
تنێ گونەهەكا نەغەفراندى
دشێت حازريا خۆ بكەت!
ژمالباتا باى
تنێ پايزەكا درەنگ
دگەل من رێڤينگييە!!!

دێ فڕم…. ئەرێ ێ ێ دێ فڕم!.
فڕین گلۆلکا خەونا منە
دێ هەلبێژمە ئەڤرازیێن گۆتنێ.
دێ سترانەکا بێ دوماهی
دا بێژمە نشیڤیێن قەناعەتێ.
سویند بیت
پەڕا بەردەمە پیستێ کەلە و دیواران؛
زەنگلا حیکمەتێ
بێخمە ستویێ دین و هاران!!!
ئەز ژکەسێ کێمتر نینم
ئەڤە دەریا
عەڤرا بۆ خۆ دکەنە گۆپال و دفڕن!!!
ئەڤە ئاڤاهی
رێکا بۆ خۆ دکەنە هێجەت و
پنیێن قۆناغا
دئێخنە شەلوالێن دووریێ و کاڤل دبن!!!
ئەڤە کانی
ئنیەتا تێهنییا بۆ خۆ دکەنە بەرچاڤک و
زق و زق ل عەورەتا وەستیانێ دنێڕن!!!
ئەڤە کەڤیێن زۆزانا
قوربانی بەلەکێن بێریڤانا دبن و
لسەر خاترا خاترا دبهوژن.
ئەڤە ئاهورا
حەز ژسوحبەتا دکەت
ئەهریمەنەکی بۆ خۆ دکەتە لێبوک و
دۆژەها لاقردیێن خۆ تژی غوفران دکەت!!!
هی ێ ێ ی ئاخا سار
تو من ڤەشێرە
ئەز دێ عەیب و عللەتا دەمە بای.
کا دێ سویندێ بخوینە
هەکە جارەکێ تە ئەز دیتبم!
کا دێ سویندێ بخوینە
هەکە جارەکێ بتنێ ژی
من دادابیتە سەر تایکێن کەڤرەکی!.
نابیتە درەو هەکە بێژم
ئەز دزانم
بن کلیژی یا لەیلانێن تە

چەند با بەلیسک پێڤەنە!.
زیر و زنارێن تە
چەند جارا
دگەل من هاتینە شەڤینێ!.
بارۆڤێن من
چەند جارا
بەندۆشکا کەندالێن تە بزداندینە!.
چ ژدەستێ تە دهێت بکە؛؛
هەمی نیشان بۆ تە
هەمی بەرزەبوون بۆ من.
هەمی گۆڕستان بۆ تە
هەمی مرن بۆ من.
هەمی سۆتن بۆ تە
هەمی ئێش بۆ من.
هەمی گەڕ بۆ تە
هەمی خەندقین بۆ من.
هەمی دەریا بۆ تە
هەمی سیپەل بۆ من.
خڕ گەمی بۆ تە
هەمی وەغەر بۆ من.
هەمی دەرگەه بۆ تە
هەمی ڤەکرن بۆ من.
هەمی پەنجەرک بۆ تە
هەمی دیتن بۆ من.
هەمی رکەه بۆ تە
هەمی فڕین بۆ من.
هەمی رازان بۆ تە
هەمی خەون بۆ من.
ژخەو را بە
خ□ بقی نانەی ڤە زێدە مژویل نەکە
دێ زەڤیەک خراب بەربیتە هناڤێن تە،
من گەلەک گۆتە تە
هشیار بە،
چاڤێن خۆ بنقینە و
کۆلانکێن تەنگ و تاری بهێلە،
لێ ێ ێ ......
تو ڤەگەڕیای بێ لێڤ

هناڤ تژی راموسان
ل□ □ □…
تو ڤ□گ□□یای
هاتن پ□ی گ□هشتن
چوون تژی گیر□بوون!.
" تو بچ□نگ□ن خ□ ی□ن شهدای
ناگ□هی□ تخویب□ن ر□جم□ !!".
د□لال□□□□□□□□□
ه□سپ□ خ□
ل س□ر چ کانیکان ن□□ات□ولین□.
ل□گل□گ□ی□ن خ□ ی□ن خ□مبار
ڤ□گ□□ین□ ناڤ
و□س□نیی□تا پ□□ و (با)ی دا،
ل و□ر□
ز□بوون□ک لس□ر خالیچا خ□یال□
روونشتیی□ و
باو□شین□ ل ه□کا دک□ت!.
ب□ژ□ ئ□ز پشتا خ□ نابینم
ب خ□را خ□
ل□ بن□□□؛
کان□
نیشان□ن چ□ند ع□مف□ریا پ□ڤ□ ماین□؟!.
ن□ترس□ و
ه□می قاقانی□ن ر□ش
پاڤ□ژ□ دک□شا وی داٍ،
باو□ر بک□ چ ناڤ□ومیت !
د□ ه□می ب□لا ژت□ ڤ□بن..
دناڤب□را س□ و تاڤ□
دناڤب□را برس و راڤ□؛؛
د□ ماقویل□ک□ ب□هیمی بینی؛
رژد لس□ر ب□رز□بوون□
پ□ش□مان ژ و□غ□ر□.
پ□ش□مان ژ برین□ و
رژد لس□ر خ□نج□ر□.
پ□ش□مان ژ ک□ندوک□را
رژد لس□ر ل□هیی□.
پ□ش□مان ژ بوهایان

رژد لس□ر ب□هیی□ .
ه□ □ □ □ ی غ□ریب□□□□
ت□ ئ□ق ه□می ستران□
کرن□ دد□ڤ□ گرک و ملان
ت□ ژ ق□ستا
ئ□ق ه□می چی□□ک□
کرن□ دگوه□ دارودیوارا ڤ□!!
ق□ی ل بیرا ت□چو !
ک□ڤر ل ب□راهی□ ک□زک و چ□پ□ر بوون
ب□ ک□هیکرنا گور ٍ□لبوون□!!
پشتی هنگی
کومت و ژ□ردانی پ□کح□سیان!!!
پشت ل ب□راهی□
چ خزماتی دگ□ل باروب□را ن□بوو !
پشتی هنگی
نوتف□یا ق□هر□مانیی□ ل□ کرن□ ب□لا!!!
چاڤ ل ب□راهی□
پ□ش□مانی یا ج□س□دان بوو !
پشتی هنگی
ب گولومولان هات□ س□ردابرن !!!
ئ□ر□ ئ□ر□
ئ□ز دترسم ب□ژی و□ نی□!
دارستانا ب□راهی□ ن□با
دویک□لا ب□راهی□
هزرا خ□ دفر ٍین□دا ن□دکر..
ما ه□ک□ خوینا ب□راهی□ ن□با
برینا ب□راهی□
هزرا خ□ د□□ڤین□دا دکر؟!..
ه□ □ □ □ ی غ□ریب□□□
کفنا ب□راهی□
د□سمالا گ□ڤ□ندا ب□راهی□ بوو.
ه□ □ □ □ ی غ□ریب□□□
خ□نا ب□راهی□
ژ□مارا نخری یا دناڤا شاهی□ بوو !!
بلبل□ مالک و□ران□
ک□ڤر□ن زناران
ب□ کیڤی یا ب□سا ق□دن□ن،

ب□ گولشل□ران
رادچینن خ□فک و داقان !
خوینا هابیلان
هلما خ□یا س□ر
ب م□هبوورینا ک□ڤ□ک□ن سپی دش□ن
ل م□رگ و د□راڤان …
غ□ریب□□□؛ ب د□ڤ□ من ن□بیت:
دب□ژن ت□یر□ ژه□میا م□زنتر
ب□ری نها
ک□ڤر□ ژه□میا م□زنتر بوو،
ده□ت□ گ□تن
ئ□و ک□ڤر ژک□ندال□ک□ بلند گو□□ل دبیت؛
ب س□ر ه□لینا ت□یر□ک□ بچووک دادک□ڤیت و
ه□ک□ت و□ خ□ا دبژکینیت!!!
ل و□ ر□ژ□ ڤ□؛
ه□ر ک□ڤر□ک گو□□ل دبیت
رحا ه□لین□ک□ دئ□شینیت و
ر□زک□ن ئاسمانی
ئویشی□ن ت□یر و ت□والا و
ست□ر□ن برسقی پ□ڤ□ ت□ن!!!.
ه□ □ □ ی ڤالاهی یا تژی
ه□ □ □ ی ف□ینا جیوار
خوهدانا تیر□ژک□
مایستر□یا ک□سک□س□ر□ن ش□رمین□.
ئاش□پ
پیان□یا ر□نگان دژ□نیت،
باران
ک□رسا زوهابوون□ ی□.
ها ئ□ڤ□ی□ ف□ینا ر□ژ□
ب□ر□ڤ گولستانا ر□ناهی□!
ها ئ□ڤ□ی□ ف□ینا د□نگان
ب□ر□ڤ دانگا سلبوون□!
ها ئ□ڤ□ی□ ف□ینا مال و م□ز□لان
ب□ر□ڤ د□رانا غورب□ت□!!!.
و□ی ب□ند□وار□
باب□لیسکا هناڤان
ل ب□ندا دارستانا دوماهی□؛

سال زەمان
شڤڕكێن وێ دبنە ركەه !
لێ بەلگێن وێ نابنە شالويل!!!
بلا بەس بيت
ئەز دەهرى بووم
دێ ب گێسكا پايزێ
تايكێن هەمى وەرزا مالم!
هندە ئێدى
ئەز دێ فڕم و
ل وێ بلنداهيێ؛
ئاسمانا ددلێ وەدا
نيشا هەمى ستێرا دەم.
گوڕى يا دفنا من
ل بەندا ئێتوونا دوماهيێ؛
دەم و گاڤ
سەقەما سباتێ بسلامەت و
برھێن شەمالكا پێ دكوزرن !!!
هندە ئێدى
لسەر جۆخينا ڤێ تەحرێ
ئەزێ پەلاتينكێن خۆ دەمە باى!
گينيكێن من تژى چەنگێن شەوتى
فڕينا وان ژى
جارەكا دى هاڤێژمە سەر تەلهێن ئەلندێ!!!
كانيكا دلان
ل بەندا دەريا دوماهيێ؛
پەل و پێل
جەڕ و گۆزكێن شكەستى،
نەورەس
دويڤەلانكێن گەهشتنا بەژايێ!!!
هندە ئێدى
ئەزێ دلۆپەكا بارانێ
كەمە خۆديكا ئاخێ؛
دا بۆ تافيلكرنا گونەهان
كەزيێن فڕينێ لبەر ڤەهينيت!!!
هێى هەڤال و هۆگرێن تەنگاڤى يا
نەيارتى بەرفرەە بوو!!
هەفتا بۆ هەشتا ن□ بێژن؛

خوینا رێتی نەهەوجەی سەرکەفتنا یە!!!
ل قاما دی یا بارۆڤێ
هەسپێ من چاڤەڕێ یە!.
ئێدی ژئەڤرۆ پێڤە
من نابینن
دناڤ بیستانا دنیاداریێ
هەلام□ تەکی ژی بچقینم!.
… … …

ئەمین بۆتانی
گولان ٢٠١٧

ژنێک لە ناخما هات و چۆ ئەکات
… شیعـــری : نـــزار قبـــانی …
وەرگێڕانی : پشکۆ ناکام

ا

کەس نیە کوپەکەمی نەخوێنبێتەوە
و
نەیزانی بێ کە تۆ
خۆشەویستی منی… .
کەس نیە دەستمی نەگرتبێتەوە
و
چوار پیتەکەی
ناوەکەتی نەدۆزیبێتەوە..
هەموو شتێک بە درۆ ئەخرێتەوە
جگە لە بۆنی
ژنێک..خۆشت بوێ
هەموو شتێک ئەشاردرێتەوە
جگە لە هەنگاوەکانی
ژنێک

لـە ناخمانا ئەجوڵێ
هەموو شتێک
ما يەی گفت و گۆيە
جگە لـەو سيحرەی
پێ ی ئەوترێت ” مێ”..
’”””””“
خۆشەويستم : لـە کوێ بتشارمەوە..؟
ئێمە دوو دارستانين
کە ئەسووتێين
و
هەموو کامێِرای تەلـەفزيۆنەکانمان
لـە سەرە
خۆشەويستم :
لـە کوێ. بتشارمەوە..؟
هەموو ڕۆژنامە نووسەکان
ئەيانەوێ بتکەن
بە بەرگی يەکەمی
گۆڤارەکان…
و
منيش بە ئابڕوو چونێکی
چاپکراو
بکەن بە:
پاڵەوانێکی يۆنانی..
’”””””“
بۆ کوێت بەرم..!!
بۆ کوێم ئەبەيت..!!
هەموو گازينۆکان
دەم و چاوی ئێمەيان
لـەبەر چاوە….
و
هەموو ئوتێلـەکان
ناوی هەردووکمانيان
لـەبەر کردوە…
و
هەموو شۆستەکان
مۆسيقای پێ يەکانمانيان
دەرخ کردوە….

ئێمە وەک بالەکۆنێکی
سەر دەریا
بۆ دونیا ناسراوین
و
وەک دوو ماسی ئاڵتونی
لە حەوزێکا
ل□ بەر چاوین
”””””””””“
کەس نیە شیعرەکانمی
دەربارەی تۆن نەخوێنبێتەوە
و
سەرچاوەکانی ” زمان” می نەزانی بێ
کەس نیە لە ناو کتێبەکانما
سەفەری نەکردبێ
و
بە سەلامەتی نەگەشتبێتە
کەناری چاوەکانت..
کەس نیە ئادرێسی
ماڵەکەمم نەیابێتێ
و
یەکسەر ڕوەو لێوەکانت
نەچوبێ
و
کەس نیە ژوورەکەمی نەکردبێتەوە
و
یەکسەر. وەک پەپولەیەکی نووستو
تۆی نەدی بێ
کەس پەڕەکانمی هەڵنەیاو□ تەوە
بێ ئەوەی ، مێژووی ژیانی تۆی
نەزانی بێ…
””””””””“
ڕێگەیەکم فێرکە
تیایا بەندت کەم
ڕێگەی دەرچوونت نەیەم
فێرم کە
بە قەڵەمێکی بەنەفسەجی بازنەیەک
بە چواردەوری مەمکەکانتا

دروست کەم
و
ڕێگری فڕینیان کەم
فێرم کە
وەک نوقتەی کۆتایی دێڕ
دەستت بەسەرا بگرم
ڕێگەیەکم فێر کە
لە ژێر بارانی چاوەکانتا بڕۆم..و..
تەڕ نەبم
و
بۆنی لەش و لارتی
تێکەڵ بە بۆنی کوردەوای بکەم
و
…..گێژ نەبم
و
لە بەرزایییەکانی مەمکەکانتا گل ببمەوە
و
تێک نەشکێم
“”””””’
دەست لەسەر خوە بچوکەکانم
لە شتومەکە ووردەکانم
هەڵگرە،،،
لەو قەڵەمەی پێی ئەنووسم
و
پەڕەکانم
کلیلەکانم
قاوە لە بیر چوەکەم
و
بۆینباخەکانم
و
دەست لەسەر نووسینەکانم
هەڵگرە…..
ڕێی تێ ناچێ بە پەنجەکانی تۆ
بنووسم
و
بە " سی" یەکانی تۆ هەناسە بەم
ڕێی تێ ناچێ بە لێوەکانی تۆ

پێ بکەنم
و
تۆ بە چاوەکانی “من ” بگریت…
“”””””’

دانیشە تا بزانین
سنووری چاوەکانت کامەیە
و
سنووری غەمەکانم کامەیە..؟
دەریاچەکانی دەور و پشتی تۆ
لە کوێوە دەست پێ ئەکات
و
خوێنی من لە کوێ یا ، کۆتایی یەت
دانیشە ، با لە یەکتر بگەین
بزانین داگیرکردنەکانت
لە کوێ ی لەشما کۆتایی یەت
و
لە کام سەعاتی سفری شەوا
دەست پێ ئەکات…………..
“”””””””’

تۆزێک لام دانیشە
با لەسەر شێو□ یەکی خۆشەو یستی
بگەینە ئەنجامێ….
کە تۆ تیایا
کەنیزەی من من نەبی
منیش داگیرکراوێکی
لیستی” ژێر دەستەکانت ” نەبم
ئەو ژێر دەستانەی
زۆر دەمێکە
داوای رزگار بوون
لە مەمکەکانت ئەکەن
بێ ئەوەی :
گوێ یان لێ بگیرێ
هەرگیز
گوێ یان لێ ناگیرێ